Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 15 גראָשען — היינט 10 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 138 | Łódź, Środa, 15 czerwca 1932 r. | צענטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואָך, י״א סיון תרצ״ב | № 138

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאדז, פעטריקאַווער 21, טעל. 224-71

דערגרייכט א פערשטענדיגונג

צווישען פראנקרייך און ענגלאנד וועגן ענטשעדיגונגען

דער מאראטאריום פאר דייטשלאנד וועט פערלענגערט ווערען

בערלין, 14 (ספ. טעל.)

די ידיעה וועגען אַ פערשטענדיגונג צווישען פראַנקרייך און ענגלאַנד וועגען דער ענטשעדיגונג קאָנפערענץ אין לאָזאַן האָט אין דער דייטשער פרעסע אַרויסגערופען אַ גרויסע בּאַאונרוהיגונג.

בּעזונדערס בּעטאָנט די דייטשע פרעסע מאַקדאָנאַלדס כּיבה פון אַ פּאָליטישען מאַראַטאָריום.

די „פאָסישע צייטונג" בּעטאָנט, אַז די דייטשען וועלען איצט בּשום אופן נישט מסכים זיין אויף קיין „מזרח־לאָקאַרנא".

די „דייטשע אַלגעמיינע צייטונג" שרייבּט, אַז צוליבּ דער עקשנות פון פראַנקרייך בּיי די אונטער־האַנדלונגען איז נויטיג, אַז דייטשלאַנד זאָל נאָך פאַר לאָזאַן ערקלעהרען אָפען, אַז די איצטיגע רעגירונג וועט נישט מסכּים זיין אויף קיין „מזרח־לאָקאַרנאָ", דייטשלאַנד וועט נישט אונטערשרייבּען קיין נייע אָפּמאַכען וועגען שלום אויף מזרח, ווייל די גאַנצע גרעניץ פון מעמעל בּיז קאַטאָוויץ איז אַ צוגערויבּטע, דער פּראָטעסט פון דייטשלאַנד געגען פונאַנדערטיילען איבּערשלעזיען עקזיס־טירט נאָך ווייטער. ס'וואָלט גלייך געווען, אַז די רעגירונג פון פאָן פאַפּען זאָל בּעגייען דעם דאָזיגען פּראָטעסט, עווענטועל אַלס דעקלאַראַציע פון הינ־דענבּורג, ערשט נאָכ'ן בּעזייטיגען די היינטיגע פּויליש־דייטשע גרענעצען און דאָס בּעשטימען נייע, וועט דערשטיקט ווערען דאָס פייער פון אונרוהיג־קייטען וואָס בּעדראָהען איירָאָפּאַ.

לאָנדאָן, 114 (ספ. טעל.)

די ענגלישע פּרעסע שרייבּט, אַז ס'איז דער־גרייכט געוואָרען אַ פולשטענדיגע פערשטענדיגונג צווישען פראַנקרייך און ענגלאַנד וועגען דער ענט־שעדיגונג.

ביידע צדדים האָבּען מסכּים געווען, אַז דער מאַראַטאָריום פאַר דייטשלאַנד זאָל פערלענגערט ווערען און נאָך די וואַהלען אין אַמעריקאַ זאָל נאָכ־אַמאָל אונטערגענומען ווערען די אַקציע פון איבּ־גאַנצען שטרייכען די מלחמה־חובות און ענטשע־דיגונגס־סומען, דאַגעגען איז נישט דערגרייכט גע־וואָרען קיין פולשטענדיגער שלום וועגען דער ענט־וואָפנונג.

בערלין, 14 (ספ. טעל.)

נעכטען אין אָוונד איז דער קאַנצלער פאָן פּאַפּען בּראָש פון דער דייטשער דעלעגאַציע אָפּ־געפאָהרען קיין לאָזאַן.

לאָנדאָן, 14 (ספ. טעל.)

„דיילי מייל" האָט פערעפענטליכט אַ געשפּרעך מיט העריאָ וועגען ענטוואָפנונג.

— איך פאָהר קיין גענף, האָט העריאָ געזאָגט, מיט די בּעסטע האָפנונגען אויף דער צוקונפט, איך קען זאָגען, אַז איך האָבּ נאָך קיינמאָל נישט גע־האַט אַזעלכע גוטע האָפנונגען אויף דער ענטוואָפ־נונג און זיכערקייט פון דער וועלט, ווי ערשט איצט נאָך די פּאַריזער געשפּרעכען מיט מאַקדאָנאַלדן.

— איהר ערוואַרט אַלזאָ פּאָזיטיווע רעזול־טאַטען אין דער פראַגע פון ענטוואָפנונג?

— פערשטעהט זיך, האָט העריאָ געענטפערט, אין אַנ'אַנדער פאַל וואָלט איך אינגאַנצען נישט געפאָהרען קיין גענף.

דער אירלענדישער פּרעזידענט דע וואַלערא אין לאָנדאָן.

פאַר פּאַטשען אַלפאָנסען

האָט אַנ'אַרבּייטער בּעקומען אַ האַלבּ יאָהר תּפיסה

פּאַריז 14 (ספ. טעל.)

אין מאַרסיילער געריכט איז נעכטען פאָר־געקומען דער פּראָצעס פון איטאַליענישען אַרבּיי־טער, וועלכער האָט ערשט נישט־לאַנג געפּאַטשט דעם געוו. קעניג אַלפאָנס, ווען דער לעצטער איז אָנגעקומען אין מאַרסיילער פּאָרט. דער אַרבּייטער איז פערמשפּט געוואָרען אויף 6 חדשים תּפיסה.

פאר דייטשלאנד דארף ציטערן די גאנצע וועלט

רעדע פון היטלערן אין מינכען

בּערלין 14 (ספ. טעל.)

אויף אַ פאָרוואַהל־פערזאַמלונג פון די היט־לעריסטען וואָס איז פאָרגעקומען אין מינכען האָט היטלער ערקלעהרט, אַז דער ציל פון זיין קאַמף איז אַ גרויס דייטשלאַנד. פאַר וועמענס מאַכט ס'דאַרף ציטערען די גאַנצע וועלט. דער קאַמף איז איצט אַריין אין זיין ענטשיידענדער סטאַדיע און שוין בּקרוב וועלען געשפּילט ווערען די לעצטע אַקטען פון דער טראַגעדיע.

לויט דער מיינונג פון היטלערן זענען די בּעדייטענסטע שטערונגען אויפ'ן וועג צו גרויס דייטשלאַנד זענען די סאָציאַליסטען און מאַרקסיס־טען און מיט זיי וועט קודם־כּל געפיהרט ווערען דער קאַמף, וועלכער וועט זיי פערניכטען.

שווערען אויפרייס אין א פאבּריק

ליל, 14. (ספ. טעל.) אין אַ מעטאַל־פאַבּ־ריק אין עסקאַודען האָט אויפגעריסען אַ גרויסע מאַשין. 1 אינזשיניער און 3 אַרבּייטער זענען דער־הרג'עט געוואָרען, 4 אַנדערע אַרבּייטער זענען פערוואונדעט געוואָרען.

רעשטען

לאדז, נאַוואָמיעסקאַ 5

פראַנט, 2־טער שטאָק

פערשידענע קאַמגאַרנס, בּיליצער, טאָמאַשאָווער און לאָדזער

אויף אַנציגער און פּאַלטענס

ווי אויך די מאָדערנסטע דאַמען־שטאָפען אויף פּאַלטנס און קאָסטיומען

מיט 30% בּיליגער

קומט און איבּערצייגט אייך, בּיי

SZCZĘSLIWY

געדענקט נאָ־

אין פראַנט, II שטאָק

זאַל פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20.

אַ גרויסע סענסאַציע פאַר אַלע ליבּהאַבּער פון געזאַנג!

היינט, מיטוואָך, דעם 15־טען יוני ר. י. 9 אָוונד קומט פאַר דער לאַנג־ערוואַרטעטער

גראַנדיעזער קאָנצערט

פון בּערימטען אָבּערקאַנטאָר פון דער וואַרשעווער נאָזשיק־סינאַגאָגע

ה. בּאַרנשטיין

וועלכער וועט מיט זיין העלדען־טענאָר אויספיהרען אַ רייכען פּראָגראַם פון נייע חזנ'ישע קאָמפּאָזיציעס, פאָלקס־לידער, אָפּערן־אַריעס אין 5 שפּראַכען.

דער אָבּערקאַנטאָר ה' בּאַרנשטיין איז די לאָדזער געזאַנג־ליבּהאַבּער גוט בּעקאַנט מיט זיינע רייכע ערפאָלגען אין וואַרשעווער ראַדיאָ און פילהאַרמאָניע ווי אויך מיט זיינע טריומפען אין איירָאָפּאַ.

בּיים קלאַוויר — דער בּעוואוסטער ווינער פּראָפעסאָר מ. בּאַמרעבּיל.

כּדי צו געבּען די מעגליכקייט די אַלע ליבּהאַבּער פון געזאַנג צו בּעוואונדערן דעם בּע־ריהמטען חזן און זינגער ה. בּאַרנשטיין, זענען די פּרייזען צוגענגליך פאַר די בּרייטע שיכטען, דהיינו: פון 75 גראָשען בּיז 3 זלאָטעס

בּילעטען צו בּעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע, צוקערניע י. ווייננבּערג, נאַוואָמיעסקאַ 30 און בּיי ראָטבּיין, קאָנסטאַנטינער 3.

די הכנסה איז בּעשטימט פאַר דער געזעלשאַפט „בּית לחם".

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריק איך אויס דעם ה' פּשעוואָזשניק און פאַמיליע, צוליבּ'ן פריהצייטיגען טויט פון זיין אונפערגעסליכע פרוי און מוטער

נ. ע.

חיה

זייט געטרייסט!

צייטונגס־פערקויפער

עקיבה גרינבּוים.

בּעקאַנטמאַכונג.

דער לאַנגיעהריגער מיט־אַרבּייטער פון דער ג. פירמע אַ. אַרנשטיין, פּאָמאָרסקאַ 3, האָט ערעפענט אַנ'עלעגאַנטען

הערן־ און דאַמען־פריזיער־סאַלאָן

אויף פּאָמאַרסקאַ 11.

עמפעהלענדיג זיך ווייטער דער געשעצטער קונד־שאַפט, צייכען איך מיך מיט אַכטונג

ADOLF FRYDE

ערמעסיגטע פּרייזען! סאָלידע בּעדינונג!

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריק איך אויס מיינע פריינד

רעגינא און אבראם ארנשטיין

צוליבּ'ן טויט פון זייער אונפערגעסליכע ליבּע מוטער און שוויגער־מוטער

נ. ע.

לאה שוויעטשקא

זייט געטרייסט מיט המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.

שימעק גרינבּערג.

פאַר גאָלד, בּיזשוטעריע און לאָמבּאַרד־קוויטעס

צאָהלט די העכסטע פרייזען

איזידאָר פּיאַלקאַ

פּיעטריקאָווער 7. 2929

ZASTRZYKI, opatrunki, dyżury

LIZA NAMIOTÓWNA

Dyplomowana

Higienistka-Pielęgniarka

ALEJA I MAJA 35 front, I piętro. Tel. 145-02.

אַ פעהיגער און אינטעליגענטער

יונגע

פון בּעסערע עלטערן, ווערט געזוכט. אָפערטען אין אַדמיניסטר. אונטער „אינטעליגענט".

דער פּראָצעס פון גרעסטען פערברעכער

הויבט זיך היינט אָן אין ווינע

ווין 14 (ספּ. טעל.) היינט הויבט זיך דאָ אָן דער פּראָצעס געגן דעם שרעקליכן פערברעכער סילוועסטער מאַטושקא, וועלכער האָט אויסגעפיהרט אַטענטאַטן אויף אונגארישע צוגען, בעת וועלכע ס'זענען אומגעקומען צוואנציגער מענשן. דער פּראָצעס וועט דויערן 4 טעג, נאָכדעם ווי מאַטושקא וועט אָפּזיצן זיין שטראָף אין עסטרייך וועט ער אַרויסגעגעבן ווערן דער אונגאַרישער מאַכט. בתּנאַי, אַז ער וועט נישט פאַרמשפט ווערן צום טויט, ווייל אין עסטרייך איז טויט-שטראָף שוין אָפּגעשאַפן געוואָרן.

צום פּראָצעס פון פערברעכער מאַטושקא

וועלכער האָט אויסגעפיהרט אַ רייהע שוידערליכע באַהן-אַטענטאַטן

די קאַטאַסטראָפע ביי ביאַ טאַרגבאַי (אונגאַרן) נאָך דער קאַטאַסטראָפע ביי יוטעבאָרג
אינדערמיט: דער פערברעכער מאַטושקאַ

צוויי באַהן-קאַטאַסטראָפעס

מיט פיל מענשליכע קרבנות

סאַן-סעבאַסטיאַן, 14 (ספּ. טעל.) צווישען מאַרטאָזשאַ און גאַיבאַר איז פאָרגעקומען אַ שווערע באַהן-קאַטאַסטראָפע. 4 מענשען זענען דערהרג'עט, 50 זענען פערוואונדעט געוואָרן.

נעאַפּאָל, 14 (ספּ. טעל.) דער צוג, וואָס געהט אַרום דעם וואולקאַן וועזוף, איז צוליב אַ שלעכט אַנגעשטעלטען וועקסעל אַראָפּ פון די רעלסען. 3 וואַגאָנעס האָבען זיך איבערגעקעהרט. 13 פערזאָן זענען שווער-פערוואונדעט געוואָרן, עטליכע פון די פערוואונדעטע געפינען זיך אין אַ גסיסה צושטאַנד.

וועגען געזונד-מאַכען די קאָמונאַלעווירטשאַפט

פּראָיעקט פון מיניסטאָרען-ראַט

וואַרשאַ 14 (ספּ. טעל.) אונטערן פאָרזיץ פון גען. מיניסטער יאַראָשינסקי ווערט איצט פאָרטיג אין פּרעזידיום פון מיניסטאָרען-ראַט אַ פּראָיעקט וועגען געזונד מאַכען די ווירטשאַפט און די זעלבסטפערוואַלטונגען. אויף דער נאָהענטסטער זיצונג פון מיניסטאָרען-ראַט וועט דער דאָזיגער פּראָיעקט שוין אָנגענומען ווערען.

געוועהלט אַ פּרעזידענט פון דער סירישער רעפובליק

פּאַריז, 14 (ספּ. טעל.) די וואַהלען פון אַ פּרעזידענט אין דער סירישער רעפובליק זענען אַדורך רוהיג. אַלס פּרעזידענט איז געוועהלט געוואָרן מאָכמעט אַלי נעו אַבעד, דער קאַנדידאַט פון דער קאָנצענטראַציע. דער ניי-געוועהלטער פּרעזידענט איז בעקאַנט מיט פּראָנצויזיש פריינדליכע בעפיהלען.

ענדערונגען אויפ'ן אַמט פון דירעקטאָר פון דער לאָדזער קראַנקען-קאַסע

וואַרשאַ, 14 (טעלעפאָניש)

ווי מיר דערוויסען זיך וועט דער דירעקטאָר פון דער לאָדזער קראַנקען-קאַסע איבערנעהמען דעם אַמט פון דירעקטאָר פון דער וואַרשעווער קאַסע רוזשנאָווסקי, וועלכער געהט אַוועק אויף אַנ'אַמט אין אַרבייטס-מיניסטעריום. אַלס דירעקטאָר פון דער לאָדזער קראַנקען-קאַסע זאָל בעשטימט ווערען דער גען. וואָיעוואָדע דאָווגאַראָוויטש.

די פינלענדישע „לאַפּאָוצעס" אין טירמע

זייערע אנהענגער פאָדערען זיי צו בעפרייען

ריגאַ, 14. (ספּ. טעל.) די הויפּט-קאָמאַנדע פון די פינלענדישע „לאַפּאָוצעס" – וועלכע זענען אָרגאַניזירט מיליטעריש און האָבען צום סוף ווינטער געוואָלט אדורכפיהרען אַ רעוואָלוציע אין פינלאַנד – האָבען איבערגעגעבען דעם פּרעזידענט פון דער רעפובליק אַ מעמאָריאַל וועגען בעפרייען פון תּפיסה די אַרעסטירטע אָנפיהרער. דער מעמאָריאַל ענטהאַלט זעהר פיל אונטערשריפטען.

צווישען די, וואָס געפינען זיך אין תּפיסה איז כּראַי אָנצוּרופען פאָלגענדע מיליטער-לייט גענעראַל וואָלעניוס און אַנדערע.

פּערטרויליכע קאָנפערענץ צווישען העריאָ און זאַלעסקי

גענף, 14 (ספּ. טעל.)

היינט האָט העריאָ קאָנפערירט פערטרויליך מיט'ן מיניסטער זאַלעסקי. דאָן וועלן פאָרגעקומען ווייטעדדיגע קאָנפערענצען וועגען דער פערשטענדיגונג, וואָס איז דערגרייכט געוואָרן צווישען ענגלאַנד און פראַנקרייך.

שטורמישער אַרטיסטען-צוזאַמענפאָהר

קומט פאָר אין וואַרשאַ

וואַרשאַ, 14 (טעלעפאָניש).

היינט 11 אַ זייגער פאָרמיטאָג האָט זיך ענדליך געעפענט דער יודישער אַרטיסטען-צוזאַמענפאָהר.

צום צוזאַמענפאָהר זענען געקומען 52 דעלעגאַטען פון אַלע פּראָווינץ-טרופּעס. ס'זענען רעפּרעזענטירט 3 ריכטונגען: אַזעלכע, וואָס האַלטען ווייטער מיט'ן פערוואַלטען פון פעראיין יובילער, ווייטער די „פּוטשיסטען", וועלכע האָבען אַדורכגעפיהרט די איבערקעהרעניש און צענטריסטען, וואָס ווילען שלום. דער קאַמף האָט זיך אָנגעהויבען באַלד ביים וועהלען דאָס פּרעזידיום.

די דיסקוסיע וועגען דעם, וואָס איז געווען פול מיט בעליידיגונגען און זידלערייען, האָט געדויערט ביז'ן אָוונד, ענדליך איז געוועהלט געוואָרן אַ פּרעזידיום פון פערטרעטער פון אַלע 3 לאַגערען: מאַרעווסקי, מאַז"ה. קאַדיש, בראָדערזאָן און נאָזשיק.

שפּעט אין אָוונד איז מען צוגעטרעטען צום בעריכט.

אויפ'ן צוזאַמענפאָהר איז אָנוועזענד אַ פאָרשטעהער פון איגערן-מיניסטעריום האַפּטקאַ און פון רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט – ליוועונטסגער.

דעם צוזאַמענפאָהר האָט בעגריסט דער אַמעריקאַנער בעקאַנטער יודישער אַרטיסט מאָריס שוואַרץ.

אַרעסטירט דעם בעקאַנטען פוילישען רעזשיסער לעאָן שילער

לעמבערג, 14 (טעלעפאָניש)

דאָ איז אַרעסטירט געוואָרען דער בעקאַנטער פּוילישער רעזשיסער לעאָן שילער צוזאַמען מיט דעם אַרטיסט דאַנעצקי. דער אַרעסט שטעהט אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם אויפרוף וואָס איז אונטערגעשריבען געוואָרען דורך אַ גרופּע אַרטיסטען געגען דער מלחמה, אין דעם דאָזיגען אויפרוף איז גאַליציען אָנגערופען געוואָרען מערב-אוקראַאינע.

מענשען און בהמות פאַלען ווי פליגען

צוליב די שרעקליכע היצען אין אינדיען

לאָנדאָן, 14 (ספּ. טעל.) אין ענגלישען טייל פון אינדיען הערשען זייט עטליכע טעג שרעקליכע היצען, וועלכע זענען נישט נאָטירט געוואָרען אין אונפערגעסליכע צייטען. מ'קען זיך אפילו נישט פאָרשטעלען, אַז אַזאַ טעמפּעראַטור איז מעגליך. אין שאָטען דערגרעהען די היצען ביז 46 גראַד.

אין קאַונפּור זענען נעכטען געפאַלען 8 פערזאָן פון זונען-שלאַג, אין גאַזיפּור 4 פערזאָן, אין קענאָרעס ווי אין אַלאַהאַבאַד 9.

אין די אַלע דערמאָנטע שטעט ווי אויך אין דעלהי ווערט די אַרבייט אין די אַמטען און ביוראָס איבערגעריסען 10 אַ זייגער אין דער פריה. בייטאָג בעווייזט זיך זעלטען ווער אין גאַס.

די קליינע טייכען און אַלע ברונעמס זענען אויסגעטרוקענט געוואָרען. די בעפעלקערונג וואַנדערט צום גרויסען טייך גאַנגעס.

ווילדע העלפאַנדס און טיגערס קומען אין דערפער אַריין זיך זוכען וואַסער.

די „קאַרפּען-קעפּ" אָפּגעפאָהרען קיין גענף

פּאַריז, 14. (ספּ. טעל.) העריאָ, מאַקדאָנאַלד, סיימאָן און פּאָול באָנקור זענען נעכטען אָפּגעפאָהרען קיין גענף. העריאָ האָט פאַר'ן אַוועקפאָהרען געהאַט אַ לאַנגען געשפּרעך מיט באָנקור'ן. דער עולם האָט ענטוזיאַסטיש געזעגענט די אָפּפאָהרענדע מלוכה-מענער.

——:O:——

— — די — —
בעוואוסטע פּעלד-בעטען
„Palma-Patent"

וואָס זענען אַלעמען בעקאַנט מיט זייער פּראַקטישקייט און דויערהאַפטיגקייט
מיט אַ גאַראַנטיע אויף 3 יאָהר
ווי אויך לעזשאַקעס, פּעלד-בעטלעך און פּעלד-בענקלעך
מאַטראַצען געבעטטע שאַטקאָווע, קאַנאַדיסקע
קאָזעטקעס, טאַפּטשאַנעס
בעקומט מען נור אין דער בעקאַנטער פאַבריק
לאָדז, פּולנאָצנאַ 24, טעל. 131-85
הורט דעטייל

מוראדיג פערברעכען אין לאנדאן

ערמארדעט א באבע, טאכטער און איינינקעל

לאנדאן, 14. (ספ. טעל.)

גאנץ לאנדאן איז אויפגעציטערט געווארען צוליב א שרעקליכען פערברעכען, וואס איז אויסגעפיהרט געווארען אין א וועלדעל הינטער דער שטאט, דארט האט מען געפונען די טויטע קערפערס פון 3 פרויען: א 70-יעהריגע, 35 יעהריגע און 13-יעהריג מיידעל. די דערמארדעטע האבען געהערט צו איין פאמיליע, די עלטסטע איז געווען א באבע, די צווייטע א טאכטער און די דריטע אנ'איינינקעל. דעם מארד איז בעגאנגען א זעלנער. די מאטיווען פון דעם שרעקליכען פערברעכען זענען נאך נישט בעקאנט.

3 יאהר תפיסה האט בעקומען א דייטש

וועלכער האט בעשולדיגט די היטלעריסטען איז נעמען געלד אין אויסלאנד

בערלין, 14 (ספ. טעל.)

היינט ביינאכט איז ארויסגעטראגען געווארען דער אורטייל געגען איינעם פון די יונג-דייטשען אבעל, וואס איז בעשולדיגט געווארען אין אפגעבען א פאלשע שבועה. אבעל האט בעת א געוויסען פראצעס בעשוואוירען, אז די היטלעריסטען בעקומען סובסידיעס פון אויסלאנד.

היטלער איז אין דאזיגען פראצעס ארויסגערופען געווארען אלס עדות און האט כמעט נישט געוואלט אפגעבען קיין שום ערקלערונגען. אבעל איז פערמשפט געווארען אויף 3 יאהר תפיסה און פעלירען די רעכט אויף 10 יאהר. דער אורטייל אלס זעהר גינסטיגער פאר היטלער'ן, האט געמאכט א גרויסען רושם.

הויזנער קומט קייז ניו-יארק

זיין פרוי הייסט איהם נאכאמאל פליהען

לאנדאן, 14 (ספ. טעל.)

לויט א ראפארט, וואס איז צוגעשיקט געווארען דורכ'ן קאפיטאן פון דער שיף וואס פירט דעם פליהער סטאנליי הויזנער, וועט די שיף נאך היינט קומען אין איינעם פון די פארטען אויף די אזארישע אינזלען. הויזנער וועט זיך ארויפזעצען אויף אנ'אנדער שיף, וועלכע וועט איהם אין פערלויף פון עטליכע טעג ברענגען קיין ניו יארק.

דער געזונד-צושטאנד פון הויזנער'ן, וועלכער איז אויסגעשעפט געווארען דורך הונגער און אנדערע איבערלעבענישען. בעת'ן ארומבלאנקען זיך 6 טעג אויפ'ן אקעאן, ווערט וואסאמאל בעסער.

הויזנער'ס אעראפלאן „ראזא מאריא", וועלכער שווימט נאך אויפ'ן אקעאן וועט וואהרשיינליך אפגעראטעוועט ווערען דורך איינע פון די שיפען.

הויזנער'ס פרוי האט ווידער ערקלערט, אז איהר מאן וועט נאך אמאל פרובען אריבערצופליהען דעם אקעאן.

ענטדעקט גרויסע מיסברויכען אין מאסקווער האנדעלס-צענטראלע

23 אנגעקלאגטע דראהט טויט-שטראף

מאסקווא, 14. (ספ. טעל.) די ג.פ.או. האט ענטדעקט אין דער מאסקווער האנדעלס-צענטראל „גומקארט" מיטברויכען, וועלכע דערגרייכען צו א מיליאן רובל. די מיסברויכען בעשטעהען דערין, וואס ס'זענען פון דער צענטראלע אומלעגאל פערקויפט געווארען די ספעקולאנטען סחורות, וואס פעהלען אויפ'ן מארק און דעם עודף פון געלד האבען די בעאמטע גענומען צו זיך אין טאש אריין. אמייסטען האט מען שפעקולירט מיט מאנופאקטור-סחורות. דער פראצעס פון 20 בעאמטע און 3 ספעקולאנטען וועט פארקומען אין די נאהענסטע טעג. אלע אנגעקלאגטע דראהט טויט-שטראף.

מאנעווערס פון פראנצויזישען קריגס-פלאט

איטאליען וויל איבערשטייגען די דאזיגע מאנעווערס

פאריז, 14. (ספ. טעל) אין מערב-טייל פון מיטעל-לענדישען ים האבען זיך אנגעהויבען מאנעווערס פון פראנצויזישען קריגס-פלאט. אין די מאנעווערס וועלען אנטיילנעהמען 45 קריגס-שיפען.

די איטאליענער גרייטען צו נאך גרעסערע מאנעווערס, אין וועלכע ס'וועלען אנטיילנעהמען 100 שיפען, 23 פליה-עסקאדרעס און א גרויסע צאהל יבשה-מיליטער.

פראצעס געגען געוו. בריסקער ארעסטאנט פאלירעוו

ער ווערט בעשולדיגט אין מלוכה-פעראט

לעמבערג, 14 (ספ. טעל.)

ס'האט זיך אנגעהויבען דער פראצעס געגען דעם אוקראינישען טוער, געוו. סיים-דעפוטאט און בריסקער ארעסטאנט פאלירעוו, רעדאקטאר פון „נאווי טשאס". ער ווערט בעשולדיגט אין מלוכה-פעראט, רופענדיג צו דער אוקראינישער אפהענגיגקייט.

דער בעשולדיגטער האט זיך נישט מודה געווען, דער פראצעס וועט דויערן עטליכע טעג.

די פרעמיערען פון באדען, ווירטעמבערג און בייערן ביים פרעזידענט הינדענבורג

דער צווייטער פון רעכטס — קאנצלער פאן פאפען

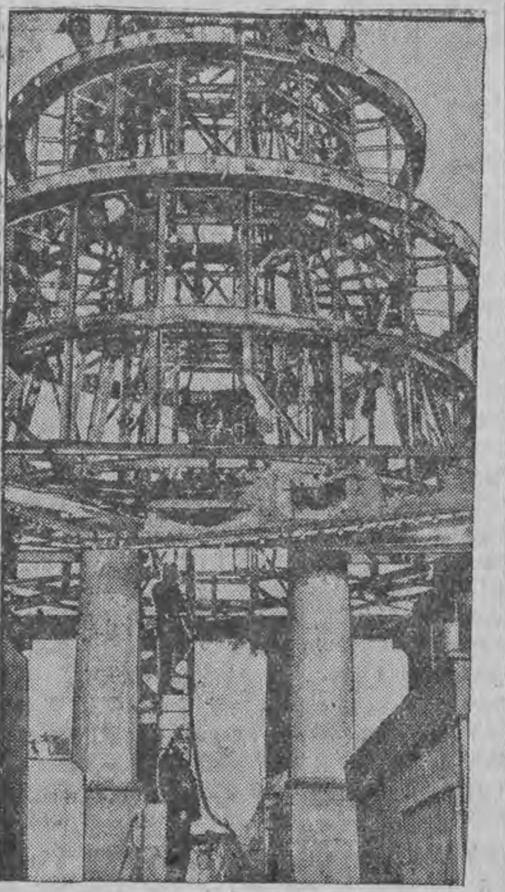

א ריזיגע שרפה האט פערניכטעט דעם בערלינער לונא-פארק. אנ'אויפנאהמע נאך דער שרפה.

אגיטאציע פאר דער מאנארכיע אין דייטשלאנד

בערלין 14 (ספ. טעל.)

רעדענדיג אויף א פערזאמלונג פון די נאציאנאליסטישער יוגענד האט דער דייטש-נאציאנאלער דעפוטאט עווערינג ערקלעהרט, אז די צייט פון דיקטאטור וועט נאר זיין אנ'איבערגאנגס-פארם צוריק אויפצושטעלען אין דייטשלאנד די מאנארכיע, אין וועלכער דאס דייטשע פאלק גלויבט הייליג. דעם רעדנער האבען די סטודענטען-קארפאראציעס געמאכט אוואציעס.

גרויסע דעפיציטען אויף די פוילישע באהנען

וואַרשאַ, 14 (טעלעפאניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט)

די הכנסה פון די פוילישע באהנען אין די לעצטע 2 בידזשעט-חדשים בעטרעפען 16 און האלב מיליאן זל. פרעלימינירט איז געווען 25 מיליאָן, אזוי אז די באהנען האבען אין פערלויף פון 2 חדשים בעגעבען 8 און האלבען מיליאן זלאטים דעפיציט.

חדר „תורה ודת"

עם גן-ילדים

פל. וואלבאשטשי (נייע שטאט) 6

מאכט בעקאנט דאס נאך א גרינדליכען רעמאנט ווערט דאס חדר צום נייעם שול-יאהר פולשטענדיג רעארגאניזירט און פערפולקאמט אויף אלע געביטען פון למודי קודש און למודי חול.

איינשרייבונגען פון נייע תלמידים אויפ'ן קומענדיגען שול-יאהר 1932/33 אין אלע מחלקות ווי אויך אין גן-ילדים (פרעבעל-שול) קומען פאר פון כ״ג אייר (29 מאי) פון 9—1 טעגליך.

עלטערן! פערשרייבט אייערע קינדער אין חדר „תורה ודת" ווי ס'ווערט געלייגט גרויס אכט אויף דער ערציהונג און דרך-ארץ'דיגע אויפפיהרונג און ס'ווערט געלערנט דורך מלמדים ספעציאליסטען תורה ודרך ארץ און אלעס, וואס א יודיש קינד דארף צו וויסען!

קינדער פון 4 ביז 8 יאהר ווערען אהיים געפיהרט דורך א ספעציעלען מענש צוליב'ן קריזיס הנחה-פרייז.

Starszy Felczer

L. Tajchner

אלטשטאדט 12 טעל. 165-72

בעזיצט א 23-יעהריגע שפיטאל-פראקטיק אין ווארשא און אין לאדז.

נעהמט אן קראנקע פון אלע ספעציאליטעטען א גאנצען טאג.

פאר ארימע אויפנאהם פון 8—10 פריה נור 1 זל.

פאקען-שטעלן מיט פרישע קראוויאנקע און גיט ערויס בעשייניגונגען.

צו אלע ציוניסטען אין פוילען, צו אלע יודען וואס ווילען דעם אויפבוי פון ארץ-ישראל!

אין דער דרייסיג-יאהריגער רומרייכער געשיכטע פונ'ם קרן-קימת לישראל, דעם נאציאנאלען פאנד פון יודישען פאלק, וועלכער לייזט אויס דעם ארץ-ישראל'דיגען באדען און שאפט פאר אונזער היים — און — באדענלאזען פאלק דעם עיקר'דיגסטען יסוד פונ'ם אלט-נייעם היימלאנד איז צום ערשטען מאל געשעהען א פאקט, וועלכער מוז אויפציטערען יעדען איינעם, וואס די אויפלעבונג פון א״י איז איהם טייער.

א געוויסער טייל פון דער ציוניסטישער בעוועגונג, די רעוויזיאניסטען אין פוילען, האבען עס געהאלטען פאר מעגליך, צו רופען זייערע אנהענגער איבערצורייסען יעטוועדע ארבייט פאר די נאציאנאלע פאנדען, אלס גרונד דערפאר ווערט אנגעגעבען די אומצופרידענהייט פון די רעוויזיאניסטען מיט דער סערטיפיקאטען פערטיילונג.

אין זיין דרייסיג-יאהריגער טעטיגקייט איז דער קק״ל תמיד געווען דער קנין פון אלע ציוניסטען אהן אונטערשיד פון ריכטונג, דער קק״ל האט זיך קיינמאל נישט געמישט אין קיין שום אינערליכע ציוניסטישע שטרייט-פראגען, דער קק״ל האט תמיד שטרענג אפגעהיטען צו דינען נאר זיין איינציגער הייליגער מיסיע — אויסצולייזען דעם באדען אין א״י און צו מאכען איהם אלס אייגענטום פון גאנצען יודישען פאלק, קיינמאל האט דער קק״ל נישט געדינט דער אדער יענער ריכטונג, קיינמאל נישט משפיע געווען לטובת דער אדער יענער מיינונג אינ'ם ציוניסטישען ריכטונגס-שטרייט — תמיד געדינט דעם גאנצען פאלק, דעם ארץ-ישראל אויפבוי, און אלע ציוניסטען און אלע יודען האבען עס תמיד גוט פערשטאנען, קיינמאל האט מען נישט געפרובט צו מאכען דעם קק״ל פאר אנ'אביעקט פון פאליטישע חשבונות און קאמפען, פעלזען-פעסט איז געווען אין דער גאנצער ציוניסטישער מחנה די דערקענטניש אז ביי קיין שום איבעריגע אדער אויסערליכע פאליטישע קאנסטעלאציעס און סיטואציעס, טאר ביי קיינעם, אויף קיין איין רגע, נישט אויפקומען דער געדאנק, אז עס איז מעגליך אויף איין שעה אפילו איבערצורייסען די ארבייט פאר'ן קק״ל, צוליב וועלכע טעמים עס זאל נישט זיין, ביי אלעמען איז געווען פעסט די איבערצייגונג, אז אהן באדען אין רשות פון יודישען פאלק איז נישט דענקבאר דער אויפבוי פונ'ם יודישען ארץ-ישראל.

און עס האט אויך אנדערש נישט געקאנט זיין, יעדער מינדעסטער פרוב צו ענדערען דעם דאזיגען מצב, איז עלול חרוב צו מאכען דאס שענסטע און העכליכסטע, וואס דאס יודישע פאלק האט געשאפען מיט אזוי פיל מיה און קרבנות. היינט וועט די ריכטונג ברוגז ווערען צוליב דעם און מארגען א צווייטע ריכטונג צוליב עפיס אנדערש, היינט וועט די ריכטונג זיך האלטען פאר בע'עילה'ט אין דעם ענין און מארגען א צווייטע ריכטונג אין א אנדער'ען ענין, און דאס וועט אויסגעטראגען ווערען אויפ'ן רוקען פון יענעם קנין, וואס איז, דער יסוד היסודות פון אונזער גאנצען בנין אויפ'ן רוקען פון אונזערע נאציאנאלע פאנדען, וועלכע מוזען דאך זיין דאס אונבעריהרליכע קדשי קדשים פון יעדען איינעם, וואס א״י-ישראל אויפבוי איז איהם טייער.

איצט איז צום ערשטען מאל געשעהען אזא אונגלויבליכער פאקט אין אונזער בעפרייאונגס-ארבייט. אין דער צייט ווען מיר קעמפען אזוי ביטער געגען אונצעהליגע שוועריגקייטען, ווען מיר זענען ארומגערינגעלט מיט שונאים און טראגן אלעמען שטעלען מיר נישט אפ די ארבייט אויף קיין איין רגע, נאר להיפך, מיר געהען אומאויפהערליך פאר ווערטס, נאר ברענגען כסדר דעם יודישען פאלק די ליסטיגע בשורה פון נייע דערגרייכונגען אין ארץ-ישראל, אין דער דאזיגער שעה פרובט מען אין דער אייגענער מחנה צו אונטערגראבען די יסודות פון אונזער ארבייט, איז טאקע דאפעלט גרויס דער צער און די בושה.

דאס דירעקטאריום פון קרן-קימת-לישראל אין פוילען פראטעסטירט ווי אמשארפסטען דעם פרוב צו פערוואנדלען דעם נאציאנאל-פאנד אין א אביעקט פון פאליטישע דינגעניש און חשבונות, מיר ערקלערען קאטעגאריש אז מיר וועלען קיינמאל אין קיין שום פאל און דורך קיינעם נישט, זיך נישט לאזען אריינציהען אין קיין שום ענינים, וואס זענען נישט נוגע אויסשליסליך דער זאמעל-ארבייט פאר'ן קק״ל.

און אלע ציוניסטען אהן אונטערשיד אלע ארץ-ישראל טרייע יודען אין פוילען פאדערען מיר אויף, אז זיי זאלען אויף קיין איינציגע רגע נישט אפשטעלען זייער קרבנות-פולע און טרייע ארבייט פאר'ן קק״ל, מיט איבערגעבענהייט און מוטיגקייט זאלען אלע אהן אונטערשיד פארטזעצען זייער ארבייט פערשטארקען די אנשטרענגונג, פערגרעסערען די לייסטונגען, ענטפערען מעכטיג און ברייט-הארציג אויפ'ן רוף פונ'ם זיך בויענדען ארץ-ישראל.

קרן קימת לישראל
דירעקטאריום אין פוילען

ווארשא, ט' סיון תרצ״ב 13,6,32

לאדז, 15 יוני 1932

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 15 יוני 1932

קריגס-ערקלערונג

דעם ארבייטער-קלאס

אנשטאט זיך צו שטעלן פאר׳ן פארלאמענט, און דארט פארלעגן דאס פראגראם פון דער רעגירונג, האט דער דייטשער קאנצלער פאן פאפען אויסגעקליבן אן׳אנדער וועג; ער האט דעם רייכסטאג פונאנדערגעלאזט און ארויסגעגעבן א דעקלאראציע צו דער בעפעלקערונג, אין וועלכער ער׳האט ענטוויקעלט דאס פראגראם פון דער רעגירונגס-טעטיגקייט. שוין די דאזיגע דעקלאראציע האט ארויסגערופן שטורעם, ווייל זי איז איבערגעשטיגען אלע פעסימיסטישע ערווארטונגען פון לאנד און פון אויסלאנד. נאר אויב עס איז געווען ווייניג די דעקלאראציע האט דער קאנצלער איצט געהאלטען א רעדע פאר א גרויסער פערזאמלונג פון פריצים און אין דער דאזיגער רעדע האט ער ווייטער ענטוויקעלט די גאלדענע געדאנקען פון דער דעקלאראציע. אט די רעדע האט ארויסגערופן א קאנסטערנאציע אפילו ביי די סאמע מעסיגע שיכטען פון דער דייטשער געזעלשאפט. דאס איז, ווי ס׳האט זיך אויסגעדריקט דער סאציאל-דעמאקראטישער „פאר-ווערטס" אן׳אמת׳ע קריגס-ערקלערונג אויפ׳ן אדרעס פון דייטשען ארבייטער-קלאס. מ׳קאן צוגעבען, אז דאס איז א קריגס-ערקלערונג נישט בלויז דעם דייטשען ארבייטער-קלאס נאר אויך דער דייטשער פאלקס-ווירטשאפט, דער אינטערנאציאנאלער רוה, דער גאנצער קולטור און דעם געזונטען פערשטאנד.

אוי אלע צרות, פון „דייטשלאנד איז, לויט פאן פאפענען שולדיג דער פארלאמענטאריזם און די דעמאקראטיע, דער מארקסיזם און אטעאיזם, די איצטיגע מלוכה-ארדנונג אין דייטשלאנד איז א דעמאקראטישע, און פאן פאפען ווייזט אויס, פערנעהמט זיך די דאזיגע ארדנונג אראפצווארפען, וואסער מלוכה-אידעאל די נייע רעגירונג וויל איינפיהרען אויפ׳ן ארט פון דער געשטירצטער דעמאקראטיע — דאס בלייבט א סוד, געגען דעם אטעאיזם און מארקסיזם ווערען ארויסגעשטעלט די „פעסטע יסודות פון קריסטענטום", אבער דאס איז אן איינזייטיג קריסטענטום, ווייל עס איז איבגאנצען נישט אנגענומען פאר דער גרויסער מאסע דייטשע קאטאליקען, וועלכע זענען ארגאניזירט אין דער פארטיי פון צענטער, און דער צענטער איז דאך ווי בעקאנט, איינגעגאנגען אויף א קאמפראמיס מיט די מארקסיסטען און אטעאיסטען.

אין דער פראקטיק בעדייט דאס קריסטענטום פון פאן פאפען נישט עפעס אנדערש ווי אן׳אנגריף אויף אלע ערראבערונגען פון ארבייטער-קלאס אויף אויף דער גאנצער סאציאלער געזעצגעבונג, עס בעדייט אומקעהרען זיך צוריק צו דעם ריקזיכטסלאזען קאמף געגען דער ארבייטער - בעוועגונג, געגען די ארבייטער-ארגאניזאציעס, וועלכע עס האט בשעתו אנגעפיהרט נישט קיין קלענערער, ווי ביסמארק.

אט די ריין קריסטליכע רעגירונג שטעהט אין די פראגען פון סאציאלער געזעצגעבונג אויפ׳ן באדען פון עקסטרעמען אינדיווידואליזם, לויט דער מיינונג פון די פאפענס פערוואנדעלט די סאציאלע געזעצגעבונג די מלוכה אין א וואוילטעטיגע אנשטאלט, זי ברענגט דערצו, אז די מענשען פערלירען דעם גלויבען אין זיך און פערלאזען זיך אויסשליסליך אויף דער הילף פון דער מלוכה, דאס זענען אנשויאונגען וואס זענען בפירוש ארויסגעזויגען פון די סאמע פערשימעלטעסטע ארכיוען, די זענען אבער נויטיג פאר׳ן וואויל פון די פריצים און אינדוסטרי-מאגנאטען. וועלכע רעדען וועגען סאציאלע פראגען מיט פערגלאצטע אויגען פון גלויביגע קריסטען.

די באראנען און גענעראלען פון פאפענס רעגירונג שטעהען אויפ׳ן שטאנדפונקט פון „פרייער איניציאטיוו", אבער די פרייע איניציאטיוו בעציהט זיך בלויז אויפ׳ן ארבייטער, זי איז נישט חל אויף דער בעגינסטיגונגס-פאליטיק לטובת די אגראריער, אויפ׳ן פערבאט פון אריינפיהרען לעבענס-מיטעל קיין דייטשלאנד, ווייל דאס וואלט געווען געגען די אינטערעסען פון די פרומע מזרח-פרייסישע פריצים זי בעציהט זיך, אויך נישט אויף די מאכינאציעס פון די בענק און פון דער גרויסער אינדוסטריע, בלויז די ארבייטער דארפען ווערען שטרענגע אינדיווידואליסטען און בעפרייען די מלוכה פון זייער לאסט. מיט דעם צוועק וועט מען ביי זיי צונעהמען די ארימע אונטערשטיצונגען, וועלכע גיבען זיי די מעגליכקייט בלויז נישט אויסצוגעהן פון הונגער.

פאן פאפען טרוימט וועגען צוריקקעהרען זיך צו די אלטע פאטריארכאלע בעציהונגען צווישען ארבייטער און ארבייטסגעבער, ווען עס זענען נישט געווען די אלע נארישע זאכען, ווי אן׳אכט-שעה׳דיגער ארבייטסטאג, קראנקען-קאסעס, פערזיכערונג אויפ׳ן פאל פון ארבייטסלאזיגקייט א.א.וו. אט די ארדנונג איז איינגעשטעלט געווארען דורכ׳ן אויבערשטען אליין און דערפאר איז זי די סאמע גערעכטסטע.

אזוי חלומט פאן פאפען און דאס הייפעל פריצים און מאגנאטען, אויף וועלכע זיין מאכט שטיצט זיך. דער אלט-גערמאנישער פארמלחמהדיגער גייסט האט אויפגעלעבט, און וויל צוריקשטעלען די אמאליגע פערהעלטנישען, און ער פערשטעהט נישט, אז אין דער שטרעבונג צו דער גוטער פאטריארכאלער ארדנונג דערפיהרט ער דאס לאנד צום ריגנד פון קאטאסטראפאלע געשעהענישען.

ל.

די אינדוסטרי ארגאניזירט זיך,

כדי זיך צו שיצן פאר דער סאוויעט. פיאטילעטקע

דער קאנסערוואטיוו-סאנאטארישער קראקאווער „טשאס" מאכט אויפמערקזאם, אז אין דער לעצטער צייט לאזט זיך בעמערקען א שטארקע ארגאניזאציאנס-בעוועגונג אין אלע כמעט אינדוסטריע-צווייגען און דאס אין א וועלט-מאסשטאב. עס קומען פאר קאנפערענצען, וועלכע האבען דעם ציל צו ארגאניזירען די וועלט-פראדוקציע און וועלט-קאנסומציע פון די וויכטיגסטע ארטיקלען. ס׳איז גענוג אנצווייזען אויף דער אינטערנאציאנאלער קאנפערענץ, וואס האט געהאט דעם ציל צו רעגולירען די פראדוקציע פון נאפט און פון נאפט-ארטיקלען מיט׳ן אנטייל פון פארשטעהער פון די סאוויעטען. נישט לאנג איז אויך פארגעקומען א גרויסע בערעטונג פון די צוקער-פראדוצענטען. איצט קומען פאר אונטערהאנדלונגען אין וויען פון די האלץ-אינדוסטריעלער. סוף יוני וועט אין פאריז ווידער פארקומען א קאנפערענץ פון די נאפט-אינדוסטריעלער.

דער סעזאן, שטעלט פעסט דער „טשאס" אויף אינטערנאציאנאלע און צווישענמלוכה׳שע ווירטשאפטליכע בעראטונגען איז זעהר א לעבהאפטיגער. פארוואס איז עס אזוי? פרעגט די צייטונג און גיט אזא ערקלערונג פון דער דאזיגער ערשיינונג:

א וויכטיגער פאקטאר, וואס בעוועגט אלע לענדער און קודם כל די איירָאפעאישע, צו שליסן ווירטשאפטליכע אפמאכען איז די אלץ שטייגענדע קאנקורענץ פון סאוויעט-רוסלאנד. אונטער׳ן איינפלוס פון דער צוגעאיילטער פיאטילעטקע און פון דער טיילווייזער ווירקונג איהרער, וואס לאזט זיך שוין פיהלען, אויך צוליב׳ן פאלען פון די רויה-מאטעריאלען, וואס ווערען עקספארטירט דורך די סאוויעטען, זענען די סאוויעטען פעהיג און געצוואונגען ארויסצופיהרען ריזיגע סכומים סחורות. דורך ווארפען די סחורות אויפ׳ן מארק צו אונגעהערט נידריגע פרייזען דעזארגאניזירען זיי דעם מארק און מאכען אונמעכטיג אלע קאנקורענטען.

ציטירענדיג דעם דאזיגען ארטיקעל פון „טשאס" מאכט דער פ.פ.ס׳ישער „ראבאטניק" פאלגענדע בעמערקונג:

ערשט נאך גארנישט לאנג האט די בורזשואזע פרעסע פון דער גאנצער וועלט אויסגעלאכט די ווירטשאפטליכע אנשטרענגונגען פון די סאוויעטען און האט יעדע עטליכע טעג פאראויסגעזאגט דעם באנקראט פון דער פיאטילעטקע... איצט ווידער ווערען מיר געוואויר פון דערזעלבער פרעסע, אז די קאפיטאליסטען פון אלע לענדער מאכען פערצווייפעלטע אנשטרענגונגען, כדי זיך צו שיצען פאר דער באנקראטירטער פיאטילעטקע... ווייזט אויס, אז די אידעי פון א פלאן-ווירטשאפט האט נאך נישט איינגאנצען באנקראטירט.

צו דער בעמערקונג פון „ראבאטניק" מוז מען אבער מאכען א ספעציעלע בעמערקונג, דהיינו, אז צווישען די בלעטער, וואס האבען זיך מיט׳ן קלענסטען ענטוזיאזם בעצויגען צו דער סאוויעטישער פיאטילעטקע האט געהערט אויך דער „ראבאטניק" גופא. דער ארויסטרים פון סאציאליסטישען בלאט אלס מליץ יושר פון די סאוויעטישע פלענער קלינגט נאר ניי און אויסטערליש.

די הייליגע פרוי פון קאליפארניען

זי איז געקליידט לויט דער לעצטער מאדע און פאהרט ארום מיט איהר געליבטען

דער בעריהמטער סאוויעטישער שרייבער באריס פילניאק האט געהאט בעזוכט אמעריקא און א סעריע זעהר אינטערעסאנטע ארטיקלען טיילט ער זיך מיט זיינע איינדרוקען פון גאלדענעם לאנד. ער בעשרייבט צ. א. די אמעריקאנישע רעליגיעזע סעקטעס, וועלכע זענען דארט פערהאן אין די הונדערטער, אויך א בעגעגעניש אין לאס-אנזשעלאס מיט דער אמעריקאנער הייליגער, דער פרוי עמי מאקפערסאן, וועלכע האט זעהר פיל אנהענגער.

מיר זענען געקומען, שרייבט פילניאק, אויפ׳ן וואקזאל. א ריזיגער המון, קינא-אפעראטארען אויף די פלאטען, א טומעל, א געלויף, אמעריקאנישע נאציאנאלע פאהנען, בלומען, אויטאמאבילען, אהן א שיעור מענשען, דער עיקר יוגענד.

— וואס איז דאס פאר א עמי מאקפערסאן? פרעג איך, א קינא-שטערן?

— ניין, ענטפערט מען מיר מיט כעס, דאס איז א הייליגע.

ענדליך איז די הייליגע אנגעקומען. זי איז נאר. וואס געקומען פון א רייזע איבער איירָאפע. אין אמעריקע קאנען מיליארדערען זיך בעשטעלען ספעציעלע וואגאנען. אלזא אויף דער שוועל פון א וואגאן האט זיך בעוויזען א פרוי אין קליידער לויט דער לעצטער מאדע. איהר עלטער איז צוליב דער געדיכטער פארב אויפ׳ן פנים שווער געווען צו דערקענען. זיבעצעהן יאהר אדער זיבענאונדרייסיג, יעדענפאלס איז זי זעהר א שעהנע. מ׳האט די פרוי בענומען בעשיטען מיט בלומען, די קינא-אפעראטארען האבען אנגעהויבען ארבייטען. פון הינטער איהר און די בלומען האט זיך בעוויזען א מאנספערשוין, ס׳איז באלד צו דערקענען, אז דאס איז איהר סוטענער און לובאווניק. די פרוי האט עפעס געזאגט און איהרע ווערטער זענען ווידערהאלט געווארען אין אלע ווינקלען פון פעראן:

— זייט אייביג יונג, מיינע קריסטען!

נאך דער פרוי און דעם סוטענער האט מען אנגעהויבען ארויספיהרען פון וואגאן וואליזעס און רונדיגע קארטאנען פון היטען. די פרוי און דער סוטענער האבען זיך אריינגעזעצט אין א טייערען אויטאמאביל. איך האב זיך אין איהר איינגעקוקט פון דער נאהענט: זעהר א שעהנע פרוי, אביסעל אפגעבלאקעוועט און געשמינקט ווי אן׳אקטריסע אויף דער ביהנע. דער המון איז אויסער זיך פאר בעגייסטערונג, אלע פרייהען זיך.

איך האב געוואלט געוואויר ווערען וואס איז דער מעהר מיט דער הייליגער. אבער כ׳האב נישט געקאנט זיך דערשלאגען צו א טאלק. איך בין געגאנגען אויף איהרס א גאטעס-דינסט. דער טעמפעל איז פערווארפען מיט בלומען. אינמיטען אן׳אלטאר אדער עסטראדע. עמי מאקפערסאן איז אנגעקומען, אנ׳אויסגעפוצטע, און האט קודם כל געהייסען אלע זאלען זיך צוקושען. דאן האט מען עפעס געזונגען און עמי מאקפערסאן האט גענומען דערצעהלען פון איהר רייזע איבער איירָאפע, וועגען גאט, וועגען די פאריזער מאדעס און וועגען די גרויסע רעסטאראנען אין פאריז. דער טעמפעל איז געווען איבערפולט, צומייסטענס יונגע מענשען.

אט די פרוי האט זיך געהאט אמאל בעהאלטען ביי איהר לובאווניק און האט פערשפרייט א קלאנג, אז זי איז פערפאלען געווארען. זי האט כלומרשט פערבראכט דריי טאג אין דער וויסטע און האט געהאט דארט צו טון בלויז מיט גאט. וועלכער האט איהר אויך אפגעראטעוועט. די דאזיגע פרוי בעווייזט, אז די הויפט-מידה פון מענשען דארף בעשטעהן אין אפהיטען די שעהנקייט׳ אז דאס איז א געבאט פון הימעל, מענער, דארפען דעריבער זיך שעהן קעמען, טראגען שעהנע אנטוען און קראוואטען. פרויען טארען נישט שטעהן פון דער מאדע, דארפען זיך פודערען און שמינקען און טראגען קורצע אדער לאנגע קליידער, אזוי ווי די מאדע פאדערט עס. די פרוי בעווייזט, אז מענשען דארפען זיך וואס מעהר האלזען און קושען, ווייל דאס געהערט צו שעהנקייט...

שאטענס פון די שרעקליכע צייטען

אנ׳ערמאנערונג וועגען פאגראם אין האמעל

אין בריסעל האט געהאלטען א פארטראג וועגען די פערהעלטענישען אויפ׳ן ווייטען מזרח דער בעקאנטער געזעלשאפטליכער טוער פון אמאליגען רוסלאנד, דער גלענצענדער קענער פון ווייטען מזרח, מ. קראל. די בריסעלער יודישע ארגאניזאציעס האבען לכבוד דעם גאסט איינגעארדענט א באנקעט, אויף וועלכען קראל האט דערצעהלט אייניגע אינטערעסאנטע עפיזאדען פון אמאליגען יודישען לעבען און ליידען אין צארישען רוסלאנד.

מ. קראל איז געווען אנ׳אקטיווער מיטגליד פון יענער בעריהמטער אדוואקאטען-גרופע, וועלכע האט אין זיין צייט, נאך פאר דעם פאגראם אין קישינעוו, אויפגענומען דעם קאמף מיט דער רוסישער רעגירונג פאר דער בעפרייאונג פון די יעכטליכע בעגרענצונגען. מען האט זיך געמיזט ענטגעגענשטעלען דעם אפאראט פון רוסישען רעגירענדיגען סענאט, וועלכער האט גענומען „אויסטייטשען" די געזעצען וועגען יודען אויף אזא אופן, אז די יודישע בעפעלקערונג וואלט באמת געקאנט דערשטיקט ווערען.

עס איז געקומען דער קישענעווער פאגראם. מען האט בעמיזט אויפדעקען פאר דער גאנצער וועלט דעם גוט בעקאנטען פאקט, אז די רוסישע רעגירונג אליין איז געווען נישט נאר דער אינספירטאר. נאר אויך דער ארגאניזאטאר פון דעם שרעקליכען פאגראם. די גלענצענדסטע יודישע ארוואקאטען, צוזאמען מיט א רייה רוסישע אדוואקאטען, האבען געגעבען ביים פראצעס וועגען קישינעווער פאגראם די ערשטע שלאכט דער רוסישער רעגירונג.

נאכדעם איז געקומען די גרויסע סעריע פאגראמען פון 1905.

ביאליסטאקער פאגראם!

— זשיטאמיר!

— ארשע;

— האמעל!

איבעראל האט זיך מיט א בעזונדערער אויספירליכקייט אפגעשטעלט אויף דעם פראצעס פון דעם האמלער פאגראם. אנ׳עוך 15 אדוואקאטען האבען זיך אין דעם פראצעס בעטייליגט. 6 וואכען האט דער פראצעס געדויערט, אויף דער בעשולדיגונגס-באנק האט מען אוועקגעזעצט צוזאמען מיט באנדיטען און מערדער א גרופע יונגעלייט, — די יודישע זעלבסטשוץ, זיי האט מען אנגעקלאגט אין מאכען א פאגראם אויף דער רוסישער בעפעלקערונג...

זעקס וואכען האט געדויערט דער פראצעס און דאס זענען געווען זעקס וואכען פון אומענדליכער פייניגונג. דער פארזיצער פון געריכט, א בעקאנטער אנטיסעמיט קאטליארעווסקי, האט ממש נישט געלאזט עפענען א מויל די אדוואקאטען פון יודישען צד. עס האט געמוזט קומען צו גרויסע סקאנדאלען. אין זאל האט געהערשט דער בעקאנטער אנטיסעמיטישער ארוואקאט שמאקאוו, דער שטענדיגער אנקלאגער געגען יודען פאר בענוצען בלוט פון קריסטליכע קינדער...

געענדיגט האט זיך דערמיט, וואס אלע אדוואקאטען פון יודישען צד האבען פערלאזען דאס געריכט, פראטעסטירענדיג געגען דער האלטונג פונם געריכט-פארזיצער. דער קלאפ האט געמאכט א געוואלדיגען איינדרוק...

די לאגע אין טשילי

אין אמעריקע איז מען בעאונרוהיגט

נ י ו - י א ר ק, 14 (ספ. טעל.) דער קארעספאנדענט פון „ניו-יארק-טיימס" בעטאנט, אז די לאגע, וואס הערשט אין טשילי רופט ארויס בעאונרוהיגונג אין וואשינגטאן.

דער אמעריקאנער אמבאסאדאר אין טשילי, האט — לויט דער מיינונג פון קארעספאנדענט — די פולשטענדיגע פרייהייט וועגען דער בעציהונג פון אמעריקא צו דער נייער רעגירונג אין טשילי.

פאר אונזערע קינדער

ווכענטליכע ביילאגע פון „נייעם פאלקסבלאט"

שטערענדלעך

מיר זענען קלייניע שטערענדלעך
אין בלויען הימעל פיל,
מיר שיינען פאַר די קינדערלעך,
וואָס זענען גוט און שטיל.

מיר קוקען דורך די פענסטערלעך
צו זיי אַ גאַנצע נאַכט;
מיר שפּינען, ווען זיי שלאָפען זיס.
חלומות זיי — אַ פּראַכט.

און ווען עס גיט אַ בליאַסק אויף טאָג —
מיר דאַרפען זיך צוגעהן,
דאַן פליסטערען מיר, שמייכלענדיג,
צו זיי: „אויף ווידערזעהן".

אַ. כאַס'ין.

דאס פייגעלע

שטייט זיך אַ קליין פייגעלע
אויף אַ גרינעם קוסט ;
ס'פּינטעלט מיט אַנ'אויגעלע
ס'איז פול מיט לעבענס־לוסט.

ס'איז נאָך נישט אין שטייגעלע,
ס'איז קיין זאַך איהם פערוועהט ;
נו, שפּרינגט עס אויף אַ צווייגעלע
און גיט דאָרט אַפּ קאָנצערט.

ב. העקער.

דאס פישעלע

עס פלושקעט זיך דאָס פישעלע
אין וואַסער, שטום און שטיל;
עס שרעקט זיך פאַר דעם קעצעלע,
וואָס מיאוקעט זייער פיל.

עס בענקט דאָס גאָלדען פישעלע
נאָך טייכעלס הימעל בלוי;
זי קאָן נישט שווימען אין דעם גלאָז
ס'איז ענג און הייס אַזוי.

עס ווערגט זיך מיט די גרייפּעלעך
וואָס מאַמע וואַרפט אַריין;
און קוקט מיט פּיין צום פענסטערל
וואָס ברענגט איהר זונענשיין.

* * *

ווי גוט איז מיר קליין מיידעלע!
איך טו דאָך וואָס איך וויל,
איך לויף אין שולע טאַנצענדיג,
איך זינג, איך שפּרינג, איך שפּיל.

גאָלדע באַראַן.

לאזט נישט קינדער הונגערן

אין אַ קיך פאַר קינדער פון ארבייטסלאזע

היטער

(פרובט עס זאגען און אמן אטעם)

ווען קינדערלעך ליגען
ביינאַכט אין די וויגען
און קלאָרווייסע ציג[illegible]
אונטער וויגעלעך שט[illegible]ן
און שטילע זיי גייען
צו איינס אין אין צווייען
און לאָזען זיך וואַנדלען
פאַר קינדערלעך האַנדלען
ראזשינקעס מאַנדלען
און אָהן היטער אַליין
בלייבען וויגעלעך שטיין
ביז דער טאָג קומט צוגיין —
ביז דער טאָג קומט צוגיין
דאַן ?
דאַן : —
הינטער טויערען,
הינטער מויערען
היטען ,לויערען
הינט מיט אויערען
קינדער וואָס ליגען,
ביינאַכט אין די וויגען,
אָהן היטער אַליין
ביז דער טאָג קומט צוגיין.

י. קאַמינסקי.

דער פויער און די בהמה

(אינדישע פאַבעל)

אַ פויער האָט אַמאָל מיט פיל ליבע אַ קאַלב אויפגעהאָדעוועט. ביז זי איז אויסגעוואַקסען אַ גרויסע שטאַרקע בהמה, קיינער פון די אַרומיגע פויערים האָבען אין זייערע שטאַלען אַזאַ בהמה נישט געהאַט, און דער פויער איז געווען שטאָלץ מיט זיין גרויסער בהמה.

איינמאָל האָט זיך דער פויער בעריהמט אַז זיין בהמה איז אימשטאַנד פופציג שווער בעלאָדענע וועגען פון אָרט צו ריהרען, און אַז די פריינד האָבען דערין געצווייפעלט ,האָט ער זיך מיט זיי געוועט אין טויזענד גאָלד־שטיק.

ער האָט פופציג וועגען מיט שטיינער אָנגעלאָדען, מיט לעדערנע רימענס איינעם אין צווייטען צוזאַמענגעבונדען, דאַ האָט ער זיין בהמה פון שטאַל אַרויסגענומען, געגעבען גוט אָנצועסען און דערנאָך איינגעשפּאַנט אין דעם פאָדערשטען וואָגען, ער אַליין האָט גענומען אַ בייטש אין האַנט, געקנאַקט מיט איהר איבער דער בהמה'ס אויערען און געשריגען :

— נו, גיכער דו פוילענצער!

די בהמה אָבער טראַכט:

— ווי אַזוי רעדט דאָס צו מיר אַזוי מיין בעל־הבית? קיינמאָל האָב איך נאָך נישט געהערט פון איהם אַזעלכע רייד!

און ער האָט אומבעוועגליך זיינע פיער פיס אַוועקגעשטעלט פעסט און זיך נישט גערירט פון אָרט.

זיינע פריינד האָבען דעם פויער אויסגעלאַכט און ער האָט זיין וועט פערלוירען.

אַז ער איז אַ פערזאָרגטער נעבען דער בהמה אַהיימגעגאַנגען רופט זיך די בהמה אָן:

—בעל הבית, האָב איך דיר ווען עס איז אַ שאָדען געטון? האָב איך דען נישט מיט פלייס דיין פערמעגען פערמעהרט און דיר געהאָרכזאַם געווען? מיט וואָס פאַראַ ווערטער האָסטו מיך היינט אָנגערופען, און די בייטש האָט איבער מיינע ביינער געקנאַקט? וועט זיך מאָרגען נאָכאַמאָל זיי צו מיר גוט ווי שטענדיג, וועסטו דיין פרייד דערלעבען.

און ווען דער פויער האָט אויף מאָרגען ווידער די בהמה איינגעשפּאַנט האָט ער אַוועקגעלעגט אַ קראַנץ בלומען אויף די הערנער און צו איהר זיך אָנגערופען:

— פאָראויס מיין פריינד: ציה די וועגענער, ליבער !

די בהמה האָט זיך גענומען בעוועגען און די פופציג וועגענער מיט איין רוק געבראַכט דעם אונטערשטען דאָרט וואו דער ערשטער איז פריהער געשטאַנען.

אַזוי אַרום האָט דער פויער די טויזענד גאָלד־שטיק געוואונען און אויך די איבערגעבענהייט פון דער בהמה.

גוזמאות

אַ פּוילישע־ליטווישע מעשה'לע

ווען דאָס האָט פאַסירט און צי האָט עס בכלל פאַסירט — ווייס איך נישט, געהערט האָב איך ווי אַ זקן האָט עס דערציילט; דער זקן האָט עס געהערט פון זיינס אַ זיידע און זיין זיידע — פון אַנ'עלטער־עלטער־זיידע.

און די מעשה דערציילט זיך אַזוי :אַמאָל, אַמאָל, מיט הונדערטער יאָהרען צוריק איז ביי אַ פויער געווען אַנ'אָקס און ער געווען אַזאַ גרויסער, אַז ווען מען האָט איהם געטריבען צום וואַסער טרינקען פלעגט ער אויסטרינקען אַלע טייכען, וואָס געפינען זיך אין גראָדנער געגענט, צוליב דעם פלעגט זיין בעל־הבית איהם מוזען טרייבען טרינקען ביים ניעמאַן.

דער בעל־הבית האָט געהאַט דריי זיהן. איינמאָל האָבען די זיהן געטריבען דעם אָקס צום טרינקען, האָט זיך דער עלטסטער זוהן אַרויפגעזעצט אויפ'ן אָקס ביי די הערנער, דער מיטעלער — אויפ'ן רוקען און דער יונגסטער האָט זיך געזעצט פון הינטען .לעבען עק. אויפ'ן וועג האָבען זיי אָנגעטראָפען אַ רייטער. דער רייטער האָט, דערזעהענדיג אַזאַ וואונדערבאַרען אָקס, אויסגעשריגען: „סאַראַ וואונדערבאַרע בעשעפעניש דאָס איז!"

דאָס געשריי האָט דערהערט דער עלטסטער פון די ברידער, דער וואָס איז געזעסען ביי די הערנער און האָט אָנגעטריבען דעם אָקס מיט אַ שטעקען. ער האָט אַ געשריי געטון צום רייטער:

— העדהע! גיב אָפּ אַ גרוס פון מיר מיין מיטעלסטען ברודער, ער זיצט ביים אָקס אויפ'ן רוקען.

— גוט־גוט! — האָט געענטפערט דער רייטער און איז געפאָהרען ווייטער, ער איז געפאָהרען און געפאָהרען ;וויפיל שעה האָט ער נישט געוואוסט, ווייל ער האָט נישט געהאַט ביי זיך קיין זייגער, נאָר געפאָהרען איז ער אַזוי פון איבערפריה ביז מיטאָג־צייט, ביז ער איז דערפאָהרען צום מיטעלסטען ברודער. שרייט ער צו איהם:

— העדהע! אַ גרוס דיר פון דיין עלטסטען ברודער!

דער מיטעלסטער ברודער האָט איהם בעדאַנקט און געבעטען ער זאָל אָפּגעבען אַ גרוס דעם יונגסטען ברודער, וואָס זיצט ביים עק.

— גוט־גוט! — האָט געענטפערט דער רייטער און ער איז געפאָהרען ווייטער, אַזוי איז ער געפאָהרען און געפאָהרען פון מיטאָג־צייט ביז פאַרנאַכט ער קוקט זיך אַרום דערזעהט ער ווי ביים עק זיצט דער יונגסטער ברודער. ער זיצט און פייפט אַ פּויעריש לידעל, האָט ער איהם איבערגעגעבען דעם גרוס און אַליין איז ער געפאָהרען ווייטער.

מיט מזל האָבען די ברידער דערטריבען דעם אָקס צום ניעמאַן איהם אָנגעטרונקען און געלאָזען איהם זיך פאַשען נעבען וועלדעל. פּלוצלונג איז אַראַנטערגעפלויגען אַ גרויסער אָדלער, האָט מיט זיינע שטאָלענע נעגעל אַ כאַפּ געטון דעם אָקס און איז מיט איהם אַוועקגעפלויגען צו די וואָלקענס.

דערזעהענדיג דאָס האָבען די ברידער געוויינט און געשריגען נאָר — דעם אָקס האָבען זיי שוין כאַפּען נישט געקענט און זיי האָבען זיך, מיט אַראָפּגעלאָזטע קעפּ געלאָזען צוריק אַהיים.

אין אַ צייט אַרום האָט אַנ'אַלטער פאַסטוך אויפ'ן זעלביגען אָרט געפאַשעט זיין סטאַדע ציגען. פלוצלינג האָט אָנגעהויבען דונערען און אַ רעגען האָט אַ גאָס געטון, דער אַלטער פאַסטוך האָט זיך בעהאַלטען ביי אַ באָק אונטער'ן באָרד.

דער אָדלער, אויבען, האָט שוין געהאַלטען ביים עסען די לעצטע פאָלקע פון אָקס, האָט ער זיך אַרונטערגעלאָזען און זיך אַוועקגעזעצט ביי דעם באָק אויפ'ן רוקען. ווען דער רעגען האָט אויפגעהערט, איז דער אַלטער פאַסטוך אַרויסגעקראָכען פון אונטער דעם באָקס באָ"ד און זיך אַרומגעקוקט צי האָט זיך דער הימעל שוין אויסגעלייטערט. דער אָדלער האָט זיך דערשראָקען, זיך האָט טיג אַ הויב־געטון אין דער הויך און דערווייל האָט ער אַרויסגעלאָזען די פאָלקע פון אָקס פון מויל אַראָפּ, די פאָלקע איז אַראָנטערגעפאַלען און געטראָפען דעם אַלטען אין אויג, אַריין און איז דאָרט געבליבען שטעקען. דער אַלטער האָט דערשפּירט אַ ווייטאָג אין אויג און געטראַכט:

— פערפּראָשעט דאָס אויג, צו אַלדע גוטע יאָהר ;

ער האָט געפּרובט אויסווישען דאָס אויג און גאָר נישט געפונען, געקומען אַהיים, זאָגט דער אַלטער צו זיינע צוועלף טעכטער:

— דערלאַנגט זיך נאָר, מיידען, אַ גראָב ביי מיר אין אויג און זעהט וואָס איז דאָרט עפּעס אַריינגעפאַלען. עפּעס זעה איך נישט גוט אויף איהר פון בייטאָג אָן.

די טעכטער האָבען געזוכט, געזוכט און גאָר נישט געפונען, שיקט דער אַלטער רופען דעם קוי־מענקעהרער און הייסט איהם אַריינקריכען אין אויג און דאָרט אַ זוך טון דאָס פּעראַפּראַשעכץ, האָט דער קוימענקעהרער גענומען זיין בעזים מיט'ן לאַנגען שטריק, האָט זיך אַראָפּגעלאָזען דערמיט ביים אַלטען אין אויג אַריין, האָט אַרומגעזוכט אַלע ווינקעלעך און לסוף בעמערקט אין אַ שפּאַרונקע די פאַלקע פון אָקס, דער קוימענקערער האָט אָנגעבונדען דעם שטריק צו דער פאָלקע איז אַליין אַרויסגעקראָכען פון אויג, האָט צונויפגערופען דעם גאַנצען דאָרף פויערים און אַלע צוזאַמען האָבען גענומען ציהען פאַר'ן שטריק, ביז זיי האָבען מיט גרויס מיה און מאַטערניש אַרויסגעשלעפּט די פאָלקע פון אָקס, וואָס איז געלעגען אין אויג ביים אַלטען פאַסטוך.

אום עס זאָל חלילה מיט דער זעלבער פאָלקע ווידער נישט טרעפען אימיצען אַזאַ אומגליק, האָט מען די פאַלקע אַוועקגעשלעפּט ווייט פון דאָרף און אַוועקגעוואָרפען אויפ'ן פעלד.

עס איז אַוועק אַ יאָהר, צוויי, צעהן און נאָכדעם אפשר גאַנצע הונדערט, די פאַלקע איז צוגעדעקט געוואָרען מיט ערד, אויף דער ערד איז שוין געהאַט אויסגעוואַקסען אַ וואַלד און לאָנקעס, אַ פּריץ האָט דאָרט אויסגעבויט אַ פּאַלאַץ מיט שטאַלען און ער האָט געהאַט אַ סך שקלאַפען און פערד, האָט מען אָנגעהויבען צו אַקערען דאָס פעלד: געזייען מיט פערשידענע תבואות אָבער קיינער האָט גאָרנישט געוואוסט אַז אונטער דער ערד איז בעהאַלטען די פאָלקע פון אָקס.

איינמאָל האָט פערבלאָנדזשעט אַ פוקס אין דעם געגענט, האָט עס דער פוקס דערשמעקט, איז ער געקומען יעדע נאַכט און געגריזשעט די פאָלקע. ביים גריזשען האָט זיך די פּיאַלקע געטרייסעלט און מיט איהר — דעם פּריצ'ס הויף, מיט די שטאַלען, מיט אַלץ מיטאַנאַנדער.

האָט זיך דער פּריץ אויפגעכאַפּט אַ דערשראָקענער: ווער ווייס, אפשר איז עס אַנ'ערד־ציטער־ניש?

אויף צומאָרגענס האָט ער געהייסען אַלע שקלאַפען זאָלען בעטען גאָט, ער זאָל ראַטעווען דעם פּריץ מיט זיינע גיטער פון טויט, אָבער דער פּריץ זעהט, אַז יעדע נאַכט איז דאָסזעלבע טרייסעלניש. האָט ער פערשטאַנען אַז דאָ איז עפּעס אַנ'אַנדער אורזאַך, האָט ער צושטעלט אַלע שקלאַפען צו היטען דעם הויף און זיי — האָבען דערשאָסען דעם פוקס.

אויף מאָרגען, ווי נאָר ס'איז טאָג געוואָרען, האָבען זיך אַלע, פון גאַנצען הויף. צונויפגעקומען אָנקוקען וואָס פאַר אַ חיה זיי האָבען עס ביינאַכט דערשאָסען. זעהען זיי: עס ליגט אויסגעצויגען אַ פוקס לענג אויס.

עס איז פאַריבער אַ לאַנגע צייט, פון דערשאָסענעם פוקס איז געבליבען אַ פוסטער שאַרבען, איינמאָל איז געוואַרען אַ גרויסען שטורעם און זעהר ווינט האָט פערטראָגען דעם שאַרבען ביז דער דייטשער גרעניץ. זענען געפאָהרען צוואַנציג שמוגלערס נאָך בראָנפען. די שמוגלערס זענען איינגעשלאָפען ,און אַזוי ווי דער וועטער איז געווען אַ שלעכטער האָבען די פערד זיך געוואָלט ראַטעווען פון רעגען ,זענען זיי, פאַר נאָך פאַר, אַריינגעקראָכען אין שאַרבען פון פוקס, די פויערים האָבען זיך אויפגעכאַפּט פון שלאָף, האָבען זיי בשום אופן נישט געקאָנט בעגרייפען וואו דוי געפינען זיך. זיי האָבען אָנגעהויבען שרייען, אויף זייערע געוואַלדען זענען זיך צונויפגעלאָפען די דייטשען פון דערבייאיגען דאָרף. אַריינקריכען אין שאַרבען האָבען זיי נישט געקענט, האָבען זיי אַריינגעלאָזען דאָרט אַ קליינטשיג הינטעל וועלכער האָט איינציגווייז אַרויסגעשלעפּט פון דאָרטען ד יפויערים מיט זייערע פער־ד און פוהרען.

— וואו זייט איהר דאָרט פערקראָכען? — פרעגט זיי דער עלטסטער דייטש, — איהר האָט נישט געזעהען דעם וועג?

— מיר זענען געפאָהרען צו אייך נאָך בראָנפען — האָבען געענטפערט די שמוגלערס — און די נאַכט איז אַזאַ פינסטער'ע געווען...

דער דייטש האָט זיך פונאַנדערגעלאַכט, האָט אַריינגעשטעקט די האַנט אין הויזען־קעשענע, און פון דאָרט אַרויסגענומען אַ פּעסעלע בראָנפען, נאַט אייך בראָנפען — האָט ער געזאָגט, אַ וואָרף געבענדיג דאָס פעסעלע וועלכע איז געווען אַזוי גרויס אַז די גאַנצע צוואַנציג פאָר פערד האָבען עס נישט געקאָנט ריהרען פון אָרט, מען האָט עס געמוזט פאַנאַנדערגיסען אין פערציג קליינע פעסער, דערמאָלט האָבען די פויערים אַרויפגעלייגט צו צוויי פעסער אויף אַ פוהר ,און — ווי נאָר ס'איז געוואָרען פינסטער, זענען זיי געפאָהרען בגנבה איבער'ן גרעניץ מיט די בראָנפען קיין גראָדנע.

ר. ט—ן.

א פערד מוז האבען האבער...

(א בריוו פון רוסלאנד)

די אמת'ע שטימע פון פאלק קאן מען הערען אין סאוויעט־רוסלאנד בלויז, ווען מען פאהרט אין צוג, און דאס — אין דריטען קלאס, אין די אזוי־גערופענע „הארטע וואגאנעס„."

דער וואגאן איז געפאקט, קיין נאדעל נישט דורכצוּוואַרפען, געפאקט און אנגע־ויכערט. די לופט איז דערשטיקענד, פול מיט רויך פון מאכארקע און מיט דעם גערוך פון שאפענע פעלצען.

אבער די פאסאזשירען, — מעהרסטענטייל פויערים, — זענען געוואוינט צו אזא לופט, זיי זיצען מיט זייערע קלימעקלעך אין דער ענגשאפט, וויק־לען זייער מאכארקע אין גראבען צייטונגס־פאפיר, אנשטאט פאפיראס־פאפיר, און רויכערן און מאכען די לופט נאך שווערער, נאך אומדערטרעג־ליכער.

אין דער טונקעלקייט פון דעם חלב'ן ליכטעל, וואס בעלייכט דעם וואגאן, פערבינדט זיך ביס־לעכווייז א היימישער, געמיטליכער שמועס:

— איז אנגעקומען מיט אמאל אין אונזער קאלעקטיוו א מיליטערישער בעפעהל, — דערציילט א מיטעל־יעהריגער באבערדעלטער פויער, — א בעפעהל ארויסצושיקען דרייסיג פערד אויף אר־בייט, דרייסיג פערד אויף פיהרען געהילץ פון די ארומיגע וועלדער. געה שיק דרייסיג פערד, אז איצט האט אונזער גאנצער קאלעקטיוו נישט מעהר ווי א צוויי טוץ פון זיי. געוועזען איבער הונדערט'ס, גע־בליבען בלויז צוויי טוץ, און דאס — אזעלכע מאגע־רע, אויסגעהונגערטע, וואס אויב נישט היינט, וועט־לען זיי מארגען א פגר טון. געה שיק אזעלכע אויף שווערער וואלד־ארבייט...

— אבער — כאפט דער דערצעהלער איבער דעם אטעם — א בעפעהל איז א בעפעהל, איצט ביזטו אויס באלעבאס. מען הייסט שיקען, מוז מען שיקען. דו ווייסט, אז די פערד וועלען נישט דערלעבען זיך אומקעהרען צוריק, אבער שיקען מוזטו. ביזט דאך עפעס אין קאלעקטיוו. עס איז נישט אמאליגע צייטען, ווען דאס פערד איז גע־ווען דיינס, דער שטאל דיינער, אלעס דיינס. איצט ביזטו אליין אויך נישט דיין אייגענער באלעבאס. די דעה איבער דיר האט איצט דער קאלעקטיוו, דער קאלעקטיוו הייסט, מוזטו פאלגען, בפרט נאך, ווען עס קומט אן א מיליטערישער בעפעהל.

— נו, — קרעכצט דאס פויערל לייכט אפ, — האבען מיר געפאלגט. קיין דרייסיג פערד האבען מיר נישט געשיקט. ווייל דאס גאנצע דארף אונזערס האט איצט נישט אזוי פיל. אבער וויפיל מיר האָ־בען געהאט האבען מיר ארויסגעשיקט. ארויסגע־שיקט און געקראגען צוריק א העלפט. די איבעריגע האבען נישט דערלעבט אפילו פון וואלד ארויסצו־קריכען. אויסגעמאגערטע און אויסגעהונגערטע זע־נען זיי געפאלען אונטער די שווערע קלעצער, נאך איידער זיי האבען די קלעצער ארויסגעשלעפט, גע־פאלען און דארט געבליבען.

— און איצט, — פערענדיגט דאס פויערל מיט א זיפץ, — איצט ווייסען מיר נישט וואס צו טון. דער פריהלינג איז דא. דאס פעלד דארף מען גע־ארבייטען. בעפעהלען צו אקערן די פעלדער זענען פארהאן שטרענגע, אבער מיט וואס צו אקערן, דאס איז נישטא.... נישטא.... די פערד זענען אי־בערן ווינטער אויסגע'פגר'ט און נישטא מיט וועמען ארויסצוגעהען אין פעלד אריין. געוועזען איבער הונדערט פערד אין קאלעקטיוו, איצט געבליבען קוים א טוץ, און דאס אויך נבלות, וואס מיט זיי קאנסטו נישט געהן...

— יא, — קראצט ער זיך אויס געוואוינהייט אין א פערלעגענהייט, — נישטא קיין פערד... נישטא קיין טראקטארס... נישטא קיין מענשען. מען האט אנגעפאנגען אונטערהונגערן, זענען זיך די יונגע־רע פון דעם קאלעקטיוו צולאפען....

ער רעדט און ציהט צו זיך די אויפמערקזאמ־קייט פון דעם גאנצען וואגאן. אלע אין וואגאן זע־נען פויערים און אלע האבען אנ'אינטערעס אהם צו הערען.

— און ביי אונז, — כאפט איהם אונטער אנ'־אלטישקער, אויך א פויער,—ביי אונז אין קאלעקטיוו איז אויך נישט בעסער. נישט געווען, וואס צו געבען עסען די פערד, זענען א סך פון זיי אויס גע'פגר'ט, א צער בעלי־חיים געווען אויף זיי צו קוקען. ממש נישט געהאט דאס הארץ אריינצוגעהען אין שטאל אריין.

— א פערד מוז האבען האבער, — לאזט זיך דער אלטער אריין אין אויפקלערונגען, — און קיין האבער איז אין די אויגען נישט צו זעהען. נישטא קיין האבער, האבען מיר איצט נישט מיט וועמען ארויסצוגעהען אין פעלד אריין אויפ'ן פריהלינג־פערזייה.

— א פערד מוז האבען האבער, — קרימט אימיצער פון אנ'אויבערשטער פאליצע איבער דעם אלטען, — נו, און אמאליגע יאהרען, ווען די פערד זענען געווען אייערע אייגענע, פלעגט איהר זיי אויך שטענדיג קארמענען מיט האבער?

— אמאליגע יאהרען, — קוקט זיך דער אלטער אפילו נישט אום אין דער זייט פון דעם פראגע־שטעלער, — ווען עס איז נישט געווען קיין האבער, איז געווען קלייען, איז געווען שטרוי, איז געווען היי, איז געווען מיט וואס צו מישען, איצט אבער איז דאך קיין סימן פון די דאזיגע אלע זאכען נישטא. איצט שטעהען דאך די שפייכלערס ליידיג, כאטש נעהם און מאך פון זיי א טאנץ־קלוב.

— פונדעסטוועגען, — ווערט יענער פון דער אויבערשטער פאליצע עשוואס מילדער, — פונדעסט־וועגען זענט איהר דאך עפעס אנ'אלטער באלע־באס, א פויער מיט ערפאהרונג. איהר ווייסט דאך יא, וואס מע דארף געבען א פערד עסען, ווען קיין האבער איז נישטא. אט וואלט איהר נישט בעדארפט דערלאזען, אז די פערד אין אייער קא־לעקטיוו זאלען אויס'פגר'ען.... נישט געדארפט דער־לאזען....

— נישט געדארפט דערלאזען, — קוקט דער אלטער דאסמאל שוין יא ארויף צו דעם מוסר־זאָ־גער, — אוודאי ווילט זיך נישט דערלאזען א פערד איז א לעבעדיג בעשעפעניש... א צער בעלי־חיים.. געה אבער און הויב אן טענה'ן מיט די יונגע אין אונזער קאלעקטיוו, געה גיב זיי עצות, וואס מען דארף טון. זיי פערשרייען דיך באלד אלס שע־דיגער, אלס קאנטער־רעוואלוציאנער, אלס, וואס נישט. זיי דענקען, אז זיי ווייסען אלץ. נו, ווייסען זיי און די פערד פגר'ען דערוויל.

— דארפט איהר זיי, זיידעניו, אויפקלערען, — איז דער פויער אויף דער פאליצע שוין איבער־געגאנגען ווייך, — איהר דארפט זיי איינרעדען צו פאלגען איינמאל און א צווייטען מאל אייערע עצות, וועלען זיי זיך איבערצייגען, אז איהר זענט גע־רעכט. איהר זענט דאך עפעס פארט אנ'אלטער באַ־לעבאס, פארט אנ'אלטער פויער.

דער שמועס ציהט זיך און ציהט זיך און אלץ אויף דער זעלבער טעמע, אויף דער טעמע ווי אזוי צו בעארבייטען היינטיגען פריהלינג דאס פעלד, ווען א גרויסער טייל פון די פערד זענען אויסגע־פגר'ט און ווען פאר די איבעריגע איז נישטא דער בויטיגער פוראזש. דאס ליכטעל אין וואגאן צאנקט און קיין פנים'ער פון די פאסאזשירען זעהט מען שוין מעהר נישט. בלויז זייערע שטימען לאזען זיך געמיטליך הערען אין דער טונקעלקייט פון וואגאן און שאפען א שטימונג ווי א שבת פארנאכט צווי־שען מנחה און מעריב אין א בית־מדרש אין א קליין שטעטעל.

— אויף דער קומענדער סטאציע דארפט איהר זיידעניו, אראפגעהען — ווארענט די שטימע פון דעם פויער אויף דער פאליצע.

— יא, איך ווייס עס — הערט זיך די סאמע־טענע שטימע פון דעם אלטען פויער, דעם קאלכאז־ניק.

— טא, פערגעסט־זשע נישט צו האלטען אנ־זאגן אויף די פערד אין אייער קאלעקטיוו — בעט זיך ביי איהם פריינדליך דער פויער אויף דער פאליצע.

— אוודאי וועלען מיר האלטען אנזאגן — לאזט דער אלטער זיך איבערצייגען.

— און זאגט זיי דארטען, אייער יונגווארג ווי אזוי מען דארף מישען שפייז פאר די פערד, ווען קיין האבער איז נישטא...

— אוודאי וועלען מיר זאגען — איז דער אל־טער גוטמוטיג און נאכגעביג.

— נו, און איצט, זיידעניו, שטופט זיך בעסער בעצייטענס דורך מיט אייערע קלימעקלעך צו דער טיר — איז דער פויער אויף דער פאליצע מילד און פערזארגעריש.

— מיר'ן זיך שוין דורכשטופען — פאלגט דער אלטער זיין עצה און קלייבט צונויף זיינע קלי־מעקלעך.

— טא פערגעסט נישט זיידעניו אכטונג צו גע־בען אויף די פערד! — געזעגענט זיך מיט איהם דער פויער פון דער אויבערשטער פאליצע איבער'ן גאנצען וואגאן, ווען דער צוג בלייבט שטעהן ביי דער סטאציע, וואו דער אלטער דארף אראפגעהן.

— נישט פערגעסען, — פערזיכערט איהם דער אלטער, שטעהענדיג שוין מיט איין פוס אויף יענער זייט וואגאן, — אוודאי וועל איך נישט פערגעסען...

אין וואגאן רייסט זיך אריין א שטראם פון פרישער לופט און א שטראם פון פרישע פאסאַ־זשירען...

ב. סמאליאר.

נישט איז ארדנונג מיט'ן „קאסטען"

עקס־קייזער ווילהעלם — דער געוועזענער אפגאט פון דייטשען פאלק

אין שייכות מיט די לעצטע געשעהענישען אין דייטשלאנד, געהט די לעצטע טעג דער נאמען פון עקס־קייזער ווילהעלם דעם „געפאנגענעם פון דאָרן" נישט אראפ פון די שפאלטען פון די דייטשע צייטונ־גען. עס איז איצט פעסטגעשטעלט אז דער געוועזענער קייזער ווילהעלם איז איינער פון די, וואס פינאנסירען היטלער'ס אוטאנטור'ע און אז די לעצטע פרעזידענט־וואהלען האבען ווילהעלם דעם צווייטען אפגעקאסט א סך מיליאנען.

עס איז דעריבער אינטערעסאנט צו געבען פאר די לעזערס עטליכע שטריכען פון ווילהעלם דעם צווייטען:

אז קייזער ווילהעלם דער צווייטער איז נישט קיין גאנץ נארמאלער מענש איז שוין לאנג קיין סוד נישט פאר דער וועלט. ווער עס האט געלייענט דעם בוך „ווילהעלם" פונ'ם בעריהמטען, טאלאנט־פולען יודיש־דייטשען היסטאריקער עמיל לודוויג, דער ווייס, אז ווילהעלם דער צווייטער איז געבוירען געווארען מיט א מום, מיט א פערקריפעלטער האנד, און פון זיינע יונגסטע יאהרען אן האבען די דאָק־טוירים ביים הויף איהם בעצייכענט אלס גייסטיג־בעגרעניצטען מענשען.

עמיל לודוויג, וועלכער איז אנערקענט פאר'ן בעסטען ביאגראפיע־שרייבער פון ווילהעלם דעם צווייטען, דערציילט אין זיין בוך אומגלויבליכע פאַק־טען פון ווילהעלמס משוגעת'ן.

איצט האט דער געוועזענער דייטשער מלוכה־קאנצלער, פירשט פאן בילאוו פערעפענטליכט זיי־נע זכרונות וועגען עקס־קייזער ווילהעלם און מען דערוויסט זיך פון איהם זעהר אינטערעסאנטע פאַק־טען:

ווילהעלם דער צווייטער האט געליטען פון "גרויסקייט־משוגעת" און פון דער דאזיגער קרענק איז ער אויך איצט נאך נישט קוריר'ט.

הערשענדיג איבער א פאלק פון זיבעציג מיל־יאָן מענשען, קולטורעלע מענשען, האט ער זיך גע־האלטען פאר א „געזאלבטען בחסד עליון"... פאר אנ'אויבערמענש, וואס זיין גלייכען איז אויף דער וועלט נישטא. און די דאזיגע קרענק, משוגעת, האט איהם געפייניגט אין אלץ, אנגעהויבען פון א פיהר־רער פון זיין גרויסער ארמעי וועלכע ער האט אויפגעבויט לויט זיין געשמאק, און אויסגעלאזט מיט מוזיק, קונסט, ליטעראטור א.אז.וו. — אין אלץ איז ער געווען „דער גרעסטער"...

מ'דערציילט אז ווען זיין הויף־דאקטאר האט איהם איינמאל, נאך דער אונטערזוכונג געזאגט:

— „אייער קייזערליכע מאיעסטעט האט א קליי־נע גריפע" —

האט ווילהעלם מיט כעס אויסגערופען:

— „ביי קייזער ווילהעלם דעם צווייטען איז קיין זאך נישט קליין, אלץ איז ביי איהם גרויס!"— זאל עס זיין א וויץ — אבער כאראקטעריסטיש פאר ווילהעלם דעם צווייטען איז עס.

* * *

עמיל לודוויג דערציילט ווי א פאקט, אז וויל־העלם דער צווייטער פלעגט זידלען זיינע מיניסטא־רען מיט די געמיינסטע זלזולים.

ווען א בעריכט פון דעם אדער יענעם מיניס־טער פלעגט איהם נישט געפעלען ווערען, פלעגט ער איהם דורכשרייבען און אנשרייבען מיט גרוי־סע בוכשטאבען: — צוריקגעבען דעם שווייגער־הונט!

פירשט בילאוו דער געוועזענער מלוכה־קאנצ־לער און א מקורב צום הויף, דערציילט אין זיינע זכרונות, אז אין די הויף־קרייזען האט מען איהם ווילהעלמען געהאלטען פאר נישט גאנץ נארמאל.

נאך אין יאהר 1897 האט גראף מאנטס דער־ציילט, אז די דאקטוירים עצה'ן צו קורירען דעם קייזער, ווייל זיין גייסטיגער צושטאנד איז נישט נארמאל.

פירשט פאן בילאוו דערמאנט אזא פאקט: ווען ווילהעלם האט אין בעגלייטונג פון דער קייזער־רין, פירשט בילאוו, און נאך עטליכע הויף־לייט געמאכט א נסיעה איבער די מזרח־לענדער. האט ער אין ירושלים בעזוכט די יעזוס־קירכע, אין דער גאלא־אוניפארם פון א גוואַרדיע־גענעראל, בעפוצט מיט גאלדענע עפאלעטען און ארדענס, האט ער זיך אוועקגעשטעלט אין דער פאזע פון א נביא און האט מיט פאטאס אנגעהויבען דרשנען.

דער קייזערין איז בעפאלען א פחד, און זי האט מיט שרעק אין די אויגען זיך איבערגעקוקט מיט פאן בילאוו'ן:

— אפשר איז ער אראפ פון זינען? — פירשט פאן בילאוו שילדערט זיין געוועזענעם קייזער און בעפעהלער, ווי א דעספאט, א היסטעריקער, א בע־גרעניצטען מענשען מיט גרויסקייט־משוגעת אין זיין הערשאפט איז ער געווען א טיראן.

ער פלעגט ביי יעדער געלעגענהייט אפט זאגען:

— דייטשלאנד — דאס בין איך! -

איינמאל ווען די אגראריער־פארטיי וועלכע ער האט געהאלטען פאר זיינע טרייע אונטערטאנען, וואס שטימען בלינד צו צו זיינע פארשלאגען, האט נישט געוואלט מסכים זיין מיט זיינעם א פראיעקט האט ער מלא רציחה אויסגערופען:

— „אויב די הינט וועלען האבען די חוצפה ארויסצוטרעטען קעגען מיין פראיעקט וועלען קפּ־פליהען"...

דייטשלאנד און די גאנצע וועלט האבען צו טייער בעצאהלט פאר די משוגעת'ן פון דעם אומנאָר־מאלען, געקרוינטען דעספאט, דעם געוועזענעם אפ־גאט פונ'ם דייטשען פאלק, וועמענס נאמען ווערט איצט געטראגען אויף די ליפען און ווער ווייס, צי זיין ראלע איז שוין אויסגעשפילט...

נ. מעלניס.

ווילדע העצעס

און משונהדיגער אנטיסעמיטיזם אין קאנאדע

מיט איינינע יאהר צוריק איז אין מאנטרעאל און אין דער גאנצער פראווינץ קוויבעק ענטשטא־נען אנ'אנטיסעמיטישע בעוועגונג, וואס ווערט אנ־געפיהרט דורך אנ'ארגאניזאציע מיט'ן נאמען „גאגליו".

די דאזיגע ארגאניזאציע איז געגרינדעט געווארען און ווערט אנגעפיהרט דורך א געוויסען קאנאדישען פראנצויז, אדריען ארקאנד, וועלכע איז פריהער געווען א מיטארבייטער פון דער מאנטרעאלער פראנצויזישער צייטונג „לא פרעס". אנגעפאנגען האט זיך די דאזיגע בעוועגונג אויף א קליינעם מאסשטאב, און די יודען האבען עס אפילו נישט גענומען ערנסט. אבער איצט, נאך איינינע יאהר עקזיסטענץ, איז די דאזיגע אנטיסע־מיטישע ארגאניזאציע אזוי אויסגעוואקסען, אז זי איז געווארען א געפאהר פאר דער יודישער בעפעלקערונג אין די קאנאדישע פראווינץ־שטעט.

די „גאגליו"־בעוועגונג גיט איצט ארויס אין מאנטרעאל איינינע פראנצויזישע וואכען־צייטונגען, און זייערע הצפּה בעגען די יודען שפייגען איבער דעם אנטיסעמיטיזם און דעם גיפט. מאס די אמאליגע אנטיסעמיטישע צייטונג אין רוסלאנד „נאוואיע ווריעמיא" האט געשאטען אויף יודען. זייער חוצפה האט דערגרייכט אזוי ווייט, אז זיי פאדערען אין זייערע צייטונגען אז די יודען זאלען ארויסגעטריבען ווערען פון קוויבעק.

* * *

די דאזיגע „גאגליו־בלעטער האבען פאר זיך געשטעלט די אויפגאבע נישט בלויז צו בעשיצען די קאנאדער פראווינץ קוויבעק פון יודישער הערשאפט נאר זיי האלטען עס אויך פאר זייער אויפגאבע צו ווארענען די קריסטליכע וועלט געגען דער „יודישער געפאהר". אין אנ'אר־טיקעל אונטער דעם קאפ „די יודען בעוואפענען זיך און די קריסטען ענטוואפענען זיך" — שרייבט אדריען ארלאנד (דער פאטער פון דער „גאגליו"־בעוועגונג אין קאנאדע), אין זיין צייטונג „לע מירואר":

— „דער פויבסט, וועלכער האט איינגעזעהן די געפאהר פון שטענדיגער בעוואפנונג פון אלע פעלקער, איז ארויס מיט דער פאדערונג פאר פולשטענדיגער ענטוואפנונג. די קריסטליכע פעל־קער האבען געענטפערט מיט דער צוזאמענרופונג פון דער ענטוואפנונגס־קאנפערענץ, וואס ווערט איצט אפגעהאלטען אין זשענעווע, אונטער דער אויפזיכט פון פעלקערבונד. אבער די יודען, זיי האבען גמר געווען אויפ'ן רוף פונ'ם פויבסט מיט ארגאניזירען א נאציאנאלע יודישע ארמעע איז ביראָ־בידזשאן. די דאזיגע ארמעע ווערט געשאפען אויפ'ן גרונד פון א בעשלוס פון דער מאסקווער רעגירונג פון 30-טען סעפטעמבער 1931."

די באשטעהט שליעגע דאך, ווי אזוי די באלשעוויקעס העלפען די יודען צו שאפען אנ'איי־גענע מלוכה אין בירא־בידזשאן, מיט א שטח פון 10 מיליאן אקער לאנד און אז די יודישע ארמעע דארף זיך ארגאניזירען ספעטעסטענס אין יאהר 1933. די צייטונג זאגט דאן ווייטער:

„אין דערזעלבער צייט ווען די יודען בע־וואפענען זיך, אפעלירען זיי צו ענטוואפנונג פון דער גאנצער וועלט. דאס מיינט נישט עפעס אנדערש, ווי דער סוף פון דער קריסטליכער ציוויליזאציע. פון אלע לענדער קומט דעריבער דער געשריי: „יא מיר וועלען זיך ענטוואפענען, אבער נאר דאן, ווען די יודען און די באלשע־וויקעס וועלען זיך ענטוואפענען אין דער זעלבער צייט". עס בלייבט דעריבער נאר איין אויסוועג: די קריסטליכע פעלקער זאלען זיך ערשט איבעראל בעפרייען פונ'ם יודישען יאך, און דאן זאלען זיי שאפען א פעראייניגטע מאכט, וואס זאל זיין שטארקער ווי דאס אינטערנאציאנאלע יודענטום. נאר דעמאלט, ווען די קריסטליכע פעלקער וועלען זיין שטארק גענוג, כדי צו קאנען בעזייטיגען די געפאהר פון יודישער פערניכטונג, וועלען זיי זיך קאנען ענטוואפענען."

אבער דאס איז נאר א ארימער מוסטער פון א רייכען אויסוואהל פון פשוט משוגענע העץ־ארטיקלען.

—=[:O:]=—

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 4, טעל. 90-216
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער - שוועכע, אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8–2 און פון 5–6 אוונד.
בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מיטוואך יא 15 סיון תרצ"ב

יוני

זון-אויפגאנג 3.16
זון-אונטערגאנג 7.54

פאבאר פון יאר־גאנג 1911

היינט, דעם 15-טען יוני ד. י. דארפען זיך שטעלען:

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 1 (נארו-טאוויטשא 75) די פאבאראוויצעס פון יאהרגאנג 1911, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 8-טען פאל. קאמיסאריאט, וועמענס נעמען ס'הויבען זיך אן מיט די ליטערעס: M N W

מארגען, דעם 16-טען:

O P R U

פאר דער קאמיסיע נומער 2 (אגראדאווע 34) די פאבאראוויצעס פון יאהרגאנג 1911, וואס וואוי-נען אויפ'ן שטח פון 13. פאליציי-קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען אויף די אותיות:

G P

מארגען, דעם 16-טען, פון 13-טען קאמיסאריאט, די ליטערעס:

L N R U W Z Ż Ź

פאר דער קאמיסיע נומער 3 (קאשטשושקי 21) די פאבאראוויצעס פון 1909 און 1910 קאט ב., וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 1, 4, 7, 10, 12, 13 און 14-טען פאליציי-קאמיסאריאט.

מארגען, דעם 16-טען, די יאהרגענג פון 1883 ביז 1908 פון 1. 4. 6. 7. 10. 12. 13. און 14-טען קאמיסאריאט, וועלכע זענען נאך ביז איצט נישט געשטאנען פאר קיין פאבאר-קאמיסיע.

צו די פאבאר-קאמיסיעס דארפען די פאבאר-ראוויצעס מיטנעמען די פעסער, אדער פערזענליכע דאקומענטען ארויסגעגעבען פון די פאליציי-קאמי-סאריאטען, פראלאנגאציע און רעגיסטראציע-קאר-טען, וואס זענען אויסגעשטעלט געווארען פון לאדזשער מאגיסטראט, און בעשייניגונגען וועגען פאך און בילדונג.

די פליכט פון צושטעלען פערזענליכע דאקו-מענטען איז אויך חל אויף די פאבאראוויצעס פון קאטעגאריע ב., וועלכע האבען די דאזיגע בעשיי-ניגונגען צוגעשטעלט צו די פאבאר-קאמיסיע אין די פריהעריגע יאהרען.

פון ה"אנדעלס-געריכט

פירמע „יוזעף אורבאנסקי" בעקומען א „נאדזור"

אנפאנג פעברואר ד. י. האט די פירמע „יוזעף אורבאנסקי" (צמענטארנא 7/12) אנגעגע-בען א בימע וועגען א „נאדזור". די ביטע איז פון קרייז-געריכט אפגעזאגט געווארען.

אויף דער לעצטער זיצונג פון אפעלאציע-געריכט איז דער „נאדזור" בעשטעטיגט געווארען. דעם „נאדזור" האט די פירמע בעקומען אויף א צייט פון 3 חדשים.

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון האנדעלס-געריכט איז אלס געריכט-אויפזעהער נאמינירט געווארען אינזש. פאטעק. געריכט-קאמיסאר – האנ-דעלס-ריכטער קאטקאווסקי.

* * *

אין שייכות מיט דעם אופאדלאשטש פון דער פירמע „לאכמאן און שותף", אויטאבוס-קאמו-ניקאציע לאדז–רודא-פאביאניץ, איז געגעבען גע-ווארען א צוגאב טערמין פון 2 וואכען אויף צו קאנטראלירען די הויך פון די חובות.

* * *

אין שייכות מיט דעם אופאדלאשטש פון דער פירמע „פאלגוואנשרוש" (אננא 9) איז געשאפען געווארען א קרעדיטארען-פערבאנד. דאס געריכט האט ערלויבט דעם סינדיק צו פערקויפען די אקטיווען.

* * *

דאס געריכט האט אויך דערלויבט צו פער-קויפען די אקטיווען פון דער נעפאלענער פירמע „אינזש. יוליוש האמער און שותף".

סעקוועסטראטאר פערזיגלט א „געשעפט"

וואס דער מאיאנטעק בעטרעפט... 15 זל.

צי האט דער סעקוועסטראטאר געהאנדעלט אין הסכם מיט'ן 4-טען שטייער-אמט?

(2) הערשעל בעצאק האט אויף אנדזשעיא 23 א זאדעוואסער-קרעמעל מיט א ביסעל צוקערלעך און טשאסטעס.

דער 4-טער פינאנץ-אמט האט דעם דאזיגען „סוחר" אפגעשאצט 5 טויזענד זל. אומזאץ, פון וועלכען ער האט געהאט 2 טויזענד זל. ריינעם ריוח. בעצאק האט געגעבן דער דאזיגער „נענויער שאצונג" אפגעגעבען א רעקורס, אין וועלכער ער האט אויפגעוויזען, אז אין משך פון די 3 זומער-חדשים, בעטרעפט דער אומזאץ העכסטענס 500 זלאטעס.

מיט עטליכע טעג צוריק, איז צו בעצאק'ן געקומען דער סעקוועסטראטאר און פערזיגעלט דעם גאנצען „לאגער", נישט אנגעבענדיג קיין ליקווידאציע-טערמין. ס'זענען שוין אוועק עטליכע טעג, און דער גאנצער „מאיאנטעק" וואס בע-טרעפט... 15 זל. איז פערזיגעלט און די פאר טשאסטעס זענען אלט געווארען.

און דאס געשעהט אין דער צייט, ווען די שטייער-מאכט האלט אין איין טענה'ן, אז זי איז נישט אויסען צו רואינירען די שטייער-צאהלער – וואס איז דאס?!

א לאדזער סוחר, וואס האלט נישט פון חרם דרבנו גרשון...

האט א מלכה אין לאדז, און אן אסתר אין פויזען

צוליב וואס איז ער „פערשיט" געגאנגען?

(א) דוד קופערבערג פון פולנאצנא 9, האט זיך איינגעריכט דאס לעבען אויף א זעהר בעקווע-מען אופן. אזוי ווי ער האט צוויי געשעפטען: איין געשעפט אין פויזען און א צווייט געשעפט אין לאדז, האט ער אויך געהאט צוויי ווייבער: איין ווייב אין לאדז און א צווייטע אין פויזען.

די צווייטע, די פויזנערין, האט ער גענומען צוליב ריין „פראקטישע" טעמים: אזוי ווי ער איז אפט געפאהרען קיין פויזען. האטעל און רעסטא-ראנען האט איהם געקאסט א סך געלד, האט ער זיך מיט 3 יאהר צוריק בעקענט מיט א פויזנער פריילין און מיט איהר חתונה געהאט כדת וכדין.

וועך ווייסט ווי לאנג ער וואלט געהאט אזא וואוילטאג, ווען נישט א צופאל: מיט עטליכע טעג צוריק, איז קופערבערג איבערגעפאהרען גע-ווארען אין פויזען פון אן אויטא. מ'האט איהם אוועקגעפיהרט אין א שפיטאל. די שפיטאל-לייטונג האט צעוויסען-געטון זיין פרוי מלכה קיין לאדז, וועלכע איז באלד אוועק קיין פויזען.

קומענדיג אין שפיטאל, האט די לאדזער מלכה געטראפען ביים קראנקען'ס בעט א יונגע, סימפאטישע פויזנערין.

נאך א קורצען געשפרעך, האבען זיך ביידע לעגיטימירט און ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, אז ביידע: די לאדזער מלכה און די פויזנער אסתר, זענען ביידע דוד קופערבערג'ס אפיציעלע ווייבער. דעם „דיאלאג" צווישען ביידע ווייבער האט זיך צוגעהערט דער קראנקער קופערבערג און פינקען זענען איהם געפלויגען פאר די אויגען.

איצט איז קופערבערג צונעצויגען געווארען געווארען צו געריכטליכער פעראנטווארטליכקייט פאר ביגאמיע.

געהיימנישפולער מארד אין א פאטאגראפיע - אנשטאלט

פאטאגראפיסט געפונען א טויטע אין א טייך בלוט

(2) אויף פשעיאזד 46, איז נעכטען אויס-געפיהרט געווארען א געהיימנישפולער מארד.

אין דעם דערמאנטען הויז געפונט זיך אין א פראנט-געוועלב א פאטאגראפיע-אנשטאלט, וואס געהער צו דעם 46 יעהריגען וולאדיסלאוו וויל-טשעווסקי, וו. האט די לעצטע צייט נישט גע-וואוינט מיט זיין פרוי מאריא. די לעצטע וואוינט צוזאמען מיט איהר זוהן סטאניסלאוו אין מילאנא-וועק הינטער ווארשא.

ווילטשעווסקי איז געווען א בעשיידענער מענש. און דערביי האט ער געהאט א גרויסע קלי-ענטעלע, דעם לעצטען מאל האט מען איהם גע-זעהען מאנטאג אוועגד, ווען ער איז ארויסגעגאנ-גען פון א שכנית'דיגען געוועלב. וואו ער האט איינגעקויפט פאר זיך נאכט-עסען.

נעכטען אינדערפריה, איז אין דער אנש-טאלט אריינגעקומען דער בעאמטער פון דער עלעקטראווניע מייעווסקי מיט פאטאגראפיע-קלי-שעס, ער האט געטראפען די טיר אפען, און קיי-נער איז דארט נישט געווען.

ווען ער איז אריין אין דער „טשעמניצע". האט זיך פאר זיינע אויגען פארגעשטעלט א שרעק-ליך בילד: דער פאטאגראף ווילטשעווסקי איז גע-לעגען אויף דר'ערד אין א קאלוזשע בלוט אהן סמנים פון לעבען. דער קאפ איז ביי איהם געווען נעשפאלטען.

דער בעאמטער א דערציטערטער איז שנעל אוועק אין דער עלעקטראווניע, פון וואנען ער האט טעלעפאניש מודיע געווען דעם 8-טען קא-מיסאריאט.

מיט 10 מינוט שפעטער איז אויפן ארט אנגעקומען דער קאמיסאר וויצנמשקאווסקי מיט עטליכע פאליציאנטען, שפעטער איז אויך אנגעקו-מען דער וויצע פראקוראר מאנדעצקי. קאמענדאנט ניעדזשעלסקי און דער אינספעקטאר נאסעק.

ווי ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען, איז ווילטשעווסקי דערמארדעט געווארען מיט א האמער בעת דער ארבייט. ביים דערמארדעטען האט מען געפונען א זייגער און 18 זל. געלד. דערפון איז צו דרינגען, אז דער מארד האט נישט געהאט קיין רויב צוועק.

דער געהיימנישפולער מארד איז דערווייל פאר דער פאליציי-מאכט א רעטעניש.

נייע הייל-טאקסע אין די שפיטאלען

אין די באהענטסטע טעג געהט אריין אין קראפט א נייע הייל-טאקסע אין די שפיטאלען. לויט וועלכע די הייל-קאסטען ווערען רעדוצירט פון 9 ביז 12 פראצענט.

פאר פעלשען וועקסלען בעקו-מען 4 חדשים תפיסה

(א) פאר לאזען אין גאנג פאלשע וועקסלען, איז דער 32-יעהריגער אפרים פאמעראנץ, פון קי-לינסקעגא 153, פערמשפט געווארען אויף 4 חדשים תפיסה.

70-יעהריגע פרוי אויף א תליה

קינדער זי אפגעשניטען א טויטע

(2) אויף אגראדאווע 27, האט געוואוינט די 70-יעהריגע מאריא סטאניסלאווסקא ביי איהרע קינדער.

נעכטען, ווען ס'איז קיינער נישט געווען אין דער היים, האט זי צוגעבונדען א שטריק צום סופיט און זיך אויפגעהאנגען. ווען די קינדער זע-נען אהיים געקומען, איז די אלטע שוין געווען טויט.

פאבריק-שרפה אין זגערזש

(א) נעכטען האט אויסגעבראכען א שרפה אין האך'ס פאבריק אין זגערזש, אויף פילסודסקא 52. דער שאדען בעטרעפט 3 טויזענד זל.

איבערגעפאהרען פון א ראווער

(2) אויף רוג פוצקא און קאלענבאך איז דער 9-יעהריגער העניק קרויזע (געבנשא 15) אי-בערגעפאהרען געווארען פון א ראווער. א פער-וואונדעטען האט איהם די פאגאטאוויע אפגעפיהרט א היים.

געגאנגען צו דער ארבייט און צוזבראכען א פוס

(2) אויף פיענקנא גאס, איז מיטן פעלד געגאנגען דער 50-יעהריגער ארבייטער פראנטשי-שעק סטזשאלקא. פלוצלינג האט ער זיך אויסגע-גליטשט אזוי אומגליקליך, אז ער האט צובראכען א פוס.

אראפגעשפרינגען פון טראמוויי און בעקומען א מח-ערשיטערונג

(2) אויף פיעטריקאווער גאס נעבען הויז נומער 252, איז דער 25-יעהריגער שניידער יאן פאוולאק אראפגעשפרינגען אין מיטען גאנג פון טראמוויי. ער האט זיך אבער אנגעשטויסען אין צווייטען וואגאן און בעקומען א מח-ערשיטערונג.

אין א גוסס'ן צושטאנד איז ער אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל אויף דרעווגאווסקא גאס.

גנבות אין פאלקס-שולען

(א) פערגאנגענע נאכט זענען בעגנב'עט גע-ווארען די 2 פאלקס-שולען אויף קילינסקעגא 30 און 50. די גנבים האבען זיך ארייגבעקומען ביי-נאכט און צוגענומען פערשידענע שול-זאכען אויף א סומע פון 700 זל.

קלעפסידרעס

צו זעהר ביליגע פרייזען

בעהמט אז די דרוקעריי פון

„נייעם פאלקסבלאט"

די קלעפסידרעס ווערען איז משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט און פונאנדערגעקלעבט איבער דער שטאט.

מאָריס שוואַרץ אין לאָדז

דער ערשטער שמועס מיט׳ן בעריהמטען קינסטלער

דער גרויסער קינסטלער איז געקומען אויף זיין אַרויסטריט קיין לאָדז האַרט פאַר דעם קאָנצערט: אין וואַרשאַ איז נעכטען פאָרגעקומען דער יודישער אַרטיסטען־צוזאַמענפאָהר און ער אַלס אַלטער און פערדינסטפולער טוער פון יודישען טעאַטער, וועלכער איז מיט׳ן דאָזיגען קונסט־וועַרקשטעל פערבונדען מיט אָהן אַ שיער פעדים, האָט נישט געקענט דורכלאָזען די געלעגענהייט נישט איינצוהערען זיך צו די נויטען און ווייהען פון יודישען טעאַטער דאָ אין פוילען.

בעגעגענען דעם בעריהמטען שוישפילער זענען געקומען צו דער קאַלישער באַהן די פאָרשטעהער פון די יודישע זשורנאַליסטען, רעד. לאַזאַר פוקס, רעד. קראַי און פר׳ טאַטיאַנאַ פוקס. עס איז אויך געקומען זיך בעקענען און בעגריסען דעם גאַסט די בעליבטע אַרטיסטקע פון דער ווילנער טרופע פר׳. מרים אָרלעסקאַ, אינאיינעם מיט׳ן אַרטיסט איז געקומען זיין פרוי, מאַדאַם שוואַרץ, וועלכע, מען מוז דאָס איהר באַלד צוגעבען, קויפט אונטער שוין ביי דער ערשטער בעגעגעניש מיט איהר ליבען און האַרציגען טאָן, וועלכען זי פיהרט אַריין אין אַלגעמיינעם געשפרעך.

אין לענגען קרייז צעהלענדיג די מינוטען פאַר דער פאָרשטעלונג, פערבינדט זיך דאָך אַ שמועס מיט׳ן אַרטיסט. מאָריס שוואַרץ געפינט זיך נאָך אונטער׳ן איינדרוק פון דעם קבלת פנים. וואָס ער האָט בעגעגענט אין די שטעט, וועלכע ער האָט לעצטענס בעזוכט. ער קומט פון ריגע, וואו עס איז נישט געווען קיין גרעניץ פאַר דער האַרציגקייט און פריינדליכקייט סיי מצד דעם עולם, סיי מצד די אונצעהליגע פריינד, וועלכע ער האָט בעוויזען זיך דאָרט איינצוקויפען. ער איז געווען אין קאָוונאָ און איז ענטציקט פון די דאָרטיגע יודען, ער האָט בעזוכט אַ רייה אייראָפּאישע שטעט, געווען אין לאָנדאָן, בערלין, פאַריז, אומעטום — יודען און אומעטום גאַרט מען נאָך דעם שעהנעם יודישען קינסטלערישען וואָרט, אָבער אַזאַ אויפנאַהמע, ווי ער האָט געפונען אין וואַרשאַ, איז אַ זאַך, וואָס קריצט זיך איין אויף אייביג אין זכרון פון דאַנקבאַרען שוישפילער, דער עולם איז געווען בעגייסטערט ביז צו דער העכסטער מדרגה און קיין סוף איז נישט געווען צו די אָוואַציעס און אַרויספאָדערונגען.

צי איז דער אַרטיסט געקומען בעת זיין בעזוך אין בעריהרונג מיט׳ן יודישען טעאַטער אין אייראָפּע? יאָ, ער זוכט דעם קאָנטאַקט און לאָזט נישט דורך קיין שום געלעגענהייט זיך צו בעקענען מיט׳ן יודישען טעאַטער און מיט יודישע אַקטיאָרען, ער האָט זיי געזעהען אין פּאַריז און אין לאָנדאָן, ער האָט ידיש טעאַטער געזעהען אויך אין ריגע און אין וואַרשאַ. אָבער דאָ ווערט דער באַסס אומעטיג. עס רעדט, זעהט מען, דער טעאַטער־טוער פאַר וועלכען דער קאָנטאַקט מיט׳ן יודישען טעאַטער בעדייט נישט בלויז קאַלטע אָבסערוואַציע, דאָס איז אַ שטיק פון זיין אייגענעם איך. און ער איז טרויעריג, ווען ער מוז קאָנסטאַטירען דעם נידריגען ניוואָ, אין וועלכען ער האָט דאָס יודישע טעאַטער געפונען, צי פעהלען אַרטיסטען? אָך, דאָס טוט קיינער זיך נישט ערלויבען צו בעהויפטען. ער האָט געזעהען גרויסאַרטיגע שוישפילער, גלענצענדע טאַלאַנטען, אָבער זייערע כחות גיהען פערלוירען אין דעם גאַנצען, אין דעם שונד־רעפּערטואַר, אין די ביז גאָר מינימאַלע אויסערליכע מעגליכקייטען, אין דער אָרימקייט, אין דער אידעענלאָזיגקייט א.אַז.וו. און וואָס מען וואָלט אַלץ געקאָנט טון מיט אָט דעם מאַטעריאַל! מיט איין וואָרט: עס זענען דאָ אַקטיאָרען, אָבער קיין טעאַטער איז נישט פערהאַן.

מען מוז שאַפען דאָס יודישע טעאַטער אויפסניי. דאָס איז דער געדאַנק, וועלכער לאָזט דעם קינסטלער נישט רוהען. מיט דעם געדאַנק פאָהרט ער אַרום איבער אייראָפּאַ אין דער לענג און ברייט. אָבער איהם דאַכט זיך, אַז דאָס טעאַטער דאַרף איצט געשאַפען ווערען אויף גאָר אַנדערע אָרגאַניזאַציאָנעלע יסודות. עס מוז געשאַפען ווערען אויף גאָר אַנדערע אָרגאַניזאַציאָנעלע יסודות. עס מוז געשאַפען ווערען איין גרויס און רעפּרעזענטאַטיוו יודיש טעאַטער. אַזאַ טעאַטער קאָן נישט זיך געפינען אויף איין אָרט, עס מוז זיין אַ וואַנדער־טעאַטער. אַ יודיש טעאַטער פאַר דער גאַנצער וועלט.

אָבער דאָ טאַקע הויבען זיך אָן די אונגעהוירע שוועריגקייטען און מכשולים, איין ביישפּיל, אַ שטייגער, אַ טעכנישע מניעה, נישט די גרעסטע, אָבער אַזעלכע, וואָס איז מסוגל צו דערשטיקען דעם גאַנצען געדאַנק: די פּאַס און וויזע־שוועריגקייטען: זיי נעהמען צו דעם מאַרך, די ענערגיע און דאָס געלד, זיי טרייבען אַריין אין די גרעסטע הוצאות, וואָס קאָנען אונטערגראָבען די עקזיסטענץ פון אַזאַ טעאַטער, ווענען אַנדערע שוועריגקייטען איז שוין אָפּגערעדט.

דער אינטערעסאַנטער שמועס דראָהט זיך צו פערציהען, מיר כאַפּען אַ קוק אויפ׳ן זייגער: די צייט פון דעם אַרויסטריט רוקט זיך אָן. מיר מוזען זיך דערווייל געזעגענען מיט׳ן גאַסט ביז צו דער פאָרשטעלונג וועלכע זאָגט צו די פיינסטע קינסטלערישע איבערלעבונגען.

וואָיעוואָדע יאַשטשאָלט פאָהרט אין וואַרשאַ

זיך בעמיהען לטובת די סעזאָן־אַרבייטער

(2) אַ דעלעגאַציע פון סעזאָן־אַרבייטער האָט נעכטען בעזוכט דעם וואָיעוואָדע. די דעלעגאַציע האָט פאָרגעשטעלט די געשאַפענע לאַגע צוליב דעם לעצטען דעקרעט, וואָס בעראויבט די סעזאָן־אַרבייטער פון גענוסען פון אַרבייטסלאָזען־פאָנד.

דער וואָיעוואָדע האָט דער דעלעגאַציע פערשפּראָכען צו טון אַלץ, וואָס ס׳וועט נאָר מעגליך זיין. צו דעם צוועק פאָהרט ער שוין מאָרגען קיין וואַרשאַ.

די דעלעגאַציע איז אויך שפּעטער אויפגענומען געוואָרען פון פּרעזידענט זשמיענצקי.

6 אָוונט איז פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון די סעזאָן־אַרבייטער, אויף וועלכער ס׳איז בעטראַכט געוואָרען די לאַגע.

שטרייק אין דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור" דויערט

(2) ווי מיר האָבען שוין נעכטען געמאָלדען, איז עהערנעכטען אויסגעבראָכען אַ שטרייק אין דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור".

צום שטרייק זענען צוגעשטאַנען אַלע אָפּטיילונגען, אַ חוץ די אַפּפּאַל־אָפּטיילונג. אויב די היינטיגע קאָנפערענץ ביים אַרבייטס־אינספּעקטאָר וועט נישט ברענגען קיין רעזולטאַט, וועט אויך די אַפּפּאַל־אָפּטיילונג צושטעהען צום שטרייק.

גרויסע דאָרף־שרפה הינטער לאָדז

15 הייזער, 16 שייערן, 14 שטאַלען מיט׳ן גאַנצען לעבעדיגען אינווענטאַר פערברענט געוואָרען

(2) אין דאָרף טשעשלע הינטער לאָדז, האָט אויסגעבראָכען אַ שרפה אין איינע פון די לאַנד־ווירטשאַפטען. צוליב דעם, וואָס די שרפה האָט אויסגעבראָכען אין מיטען נאַכט, האָבען זי די פויערים ערשט בעמערקט, ווען די גאַנצע לאַנד־ווירטשאַפט פון יוזעף באַבראָווסקי איז שוין געשטאַנען אין פלאַמען.

צוליב דעם שטאַרקען ווינד, האָט זיך די שרפה גיך אַריבערגעטראָגען פון איין לאַנדווירט־שאַפט אין דער אַנדערער. אַזוי, אַז אין משך פון עטליכע שעה, האָט דאָס פייער איינגעשלינגען 15 וואוין הייזער, 16 שייערן, 14 שטאַלען. דעם גאַנצען לעבעדיגען אינווענטאַר: 13 קיה, 11 פערד, 22 חזירים און אַ גרויסע צאָהל עופות.

ביים לעשען די שרפה, איז איין דאָרף־איינוואוינער שווער אָפּגעבריהט געוואָרען. דער היזיק איז אַ זעהר גרויסער.

ווי די אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט, האָט די שרפה אויסגעבראָכען פון אַ נ׳אונטערצינדונג.

20 יאָהר יודישער אַקטיאָר

צום יובילעאום פון אַרטיסט ה. באַלבירסקי

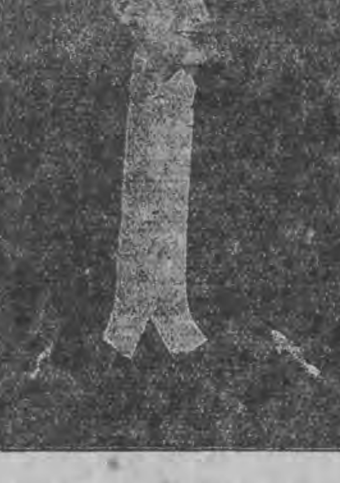

שבת, דעם 18־טען, 9 אָוונט וועט אין יודישען טעאַטער אין פילהאַרמאָניע, פאָרקומען דער 20־יאָהריגער יובילעאום פון ה. באַלבירסקי. דער יובילאַר איז געבוירען אין לאָדז, און שוין אַלס קינד פלעגט ער זינגען אין כאָר ביי פערשידענע חזנים, און שפּעטער אַלס 17־יעהריגער בחור האָט ער שוין פערנומען אַ נ׳אָנגעזעהענעם אָרט אַלס יודישער קופּלעטיסט. נאָך פאַר די מלחמה האָט אַרטיסט ה. באַלבירסקי אין די לאָדזער קינאָס, וואו עס האָבען דאַמאָלס געזונגען פערשידענע קופּלעטיסטען, געזונגען יוד. קופּלעטען, און איז אויפגענומען געוואָרען מיט פיל סימפּאַטיע, און פון דאַמאָלס אָן איז דער יובילאַר פערבליבען אַ יודישער אַקטיאָר אין משך פון זיין 20־יאָהריגער אַרטיסטישער טעטיגקייט, איז איהם אויסגעקומען צו שפּילען מיט פערשידענע אָנגעזעהענע אַרטיסטען פון פוילען און פון אויסלאַנד. דער יובילאַר האָט אויך אַ רייה יאָהרען געשפּילט אין די גרעסטע שטעטען פוילען און אומעטום איז זיין שפּילען מצד דעם טעאַטער־עולם אויפגענומען געוואָרען מיט גרויס אָנערקענונג. די לעצטע עטליכע יאָהר שפּילט דער יובילאַר אין די היגע יודישע טעאַטערס, און זיין איבערגעבענהייט צו שפּילען פערשידענע ראָלען, ווערט מצד אַ גרויסען טייל טעאַטער־עולם ווי געהעריג אָפּגעשאַצט. ה. באַלבירסקי איז געווען איניציאַטאָר פון פערשידענע פּראָווינץ־טרופּעס, און אויך געווען דער ערשטער גרינדער פון יודישען פאָלקס־טעאַטער אין באַלוט, נאָר ליידער נאָך אַ יאָהר אַרבייטען ביי די שווערסטע בעדינגונגען, האָט ער זיך געמוזט אָפּזאָגען פון ווייטער שפּילען אין דעם טעאַטער, און צוריק איבערגאַנגען שפּילען אין פילהאַרמאָניע, וואו דער יובילאַר שפּילט ביז׳ן היינטיגען טאָג.

עס איז צו האָפען, אַז צו זיין 20־יאָהריגען יובילעי־יום טוב, וועלען אַלע זיינע פריינד און סימפּאַטיקער נישט דורכלאָזען די געלעגענהייט, און איהם קומען בעעהרען אַזוי ווי ער האָט עס פערדינט.

ו. נ״יהויז.

(43

ר. איזראַעל

דאָס בופעט־מיידעל

אַ סענסאַציאָנעל־עראָטישער ראָמאַן פון דער לאָדזער ווירקליכקייט

— אי דו וועל איך נישט שטערען אין מאַכען אַ „רעוואָלוציע" האָט גוטשאַ געזאָגט, הגם איך וועל אין איהר נישט בעהמען קיין אַנטייל.

— מהמע גוטשאַ, פאַרוואָס זאָלט איהר מיר נישט וועלען אויסזאָגען ווער דאָס איז אונזער שעף, כדי איך זאָל וויסען מיט וועמען איך האָב צו טון, איהר ווייסט דאָך טשיאָטשע גוטשאַ, אַז איך בין אייער פריינד און פון מיר האָט איהר נאָך קיין אונאַנגענעהמליכקייטען נישט געהאַט.

— דאָס נישט, ליאָווקע, דאָס וויל איך דיר נישט זאָגען.

— אויב אַזוי, וועלען מיר אויפהערען געהאָרכזאַם צו זיין אונזער שעף, האָט ליאָווקע געזאָגט, איך וועל זיך שוין בעמיהען. גוטשאַ האָט זיך צו־שמייכעלט און האָט איבערגעלאָזען ליאָווקען אַליין מיט זיינע געדאַנקען וועגען אַקיגענשטעלען זיך בערגער׳ן.

קאַפּיטעל 17

אַלאַ איז גליקליך...

אַלאַ, וועלכע האָט זיך געפינען אין דער וואוינונג פון דער מאַדאַם מאַטילדע אין פאַריז און איז באַלד היימיש געוואָרען, זי האָט זיך זעהר גוט געפיהלט און האָט אַפילו נישט געפּרובט אַזוי שנעל אויפצוזוכען איהרע בעקאַנטע, ווייל ס׳איז איהר דאָ זעהר גוט געווען. נאָכמעהר, האָט זי דערווייל נישט געוואָלט טראַכטען וועגען אַוועקגעהען, ווייל זי האָט זיך גערעכענט דערמיט וואָס די צוויי שפּאַניער וועלען האַלטען וואָרט און וועלען קומען, כדי צוזאַמען אַרויסצופאָרען אין דער שטאָט, פאַרוואָס זי האָט געוואָרט אַזוי אויף די דאָזיגע צוויי שפּאַנישע סוחרים, האָט זי אַליין נישט געוואוסט, עפּעס האָט זי געהאָפט אויף זיי, אויף זייער רייכטום, אויף זייער פריינדשאַפט, צי דאָס וועט איהר עפּעס צונויץ קומען צי זי וועט עפּעס האָבען דערפון, האָט זי אַליין נישט געוואוסט, און זיך נישט אָפּגעגעבען קיין דין יחשבון. און טאַקע צומאָרגענס אין דער אָפּגעשמועסטער שעה איז פאַר׳ן הויז וואו מאַטילדע האָט געוואוינט צוגעפאָהרען אַנ׳אויטאָ, פון וועלכען ס׳זענען אַרויסגעשטיגען די צוויי ברידער. שעהמעוודיג זענען זיי אַריינגעקומען און זיך פאָרגעשטעלט פאַר דער ווירטין פון הויז. ענטשולדיגט זיך וואָס זיי האָבען זיך ערלויבט נישט בעקאַנטערהייט אַריינצוקומען.

— ס׳מאַכט נישט, האָט די פרוי מאַטילדע מיט עלעגאַנץ געזאָגט, מיר זענען נאָך נישט קיין גאַנצע פראַנצויזען און איך האָב גערן אין מיין הויז אַז מיינע געסט זאָלען זיך פיהלען היימיש. מיין שוועסטער האָט מיר דערציילט אַז איהר דאַרפט אַהערקומען. סטעפּאַ מיט אַלאַן זענען געשטאַנען דערנעבען און די האַלב־נאַאיווע אַלאַ האָט געשיינט פאַר שמחה.

— ווי גליקליך איך בין אַריינגעפאָהרען קיין פאַריז האָט זי זיך געטראַכט. אַ שאָד נאָר וואָס די עטליכע טעג וועלען גלייך פעראיבערגעהען און וועל מוזען ווערען זעלבסטשטענדיג און אָנהויבען זאָרגען פאַר זיך אַליין.

אַלע האָבען זיך דערווייל אָנגעהויבען צו גרייטען צום שפּאַציר. איבער פאַריז, די ביידע שפּאַניער זיינען אין אָנפאַנגס צוגעשטאַנען צו דער פרוי מאַטילדע אַז זי זאָל מיטפאָהרען אָבער זי האָט בשום אופן נישט געוואָלט.

— איך בין שוין צו אַלט דערצו, דאָס איז אַנ׳ענין פאַר יונגע מענשען, איבריגענס קען איך פאַריז, איך וואוין שוין דאָ לאַנג און האָב נישט קיין אינטערעס דערפאַר.

אַלאַ מיט סטעפּאַ זענען פריילעך אַוועק מיט די צוויי שפּאַנישע ברידער, אויף דער גאַס האָבען זיי בעשלאָסען נישט צו פאָהרען אין איין אויטאָ נאָר מיט צוויי, כדי ס׳זאָל זיין בעקוועמער, סטעפּאַ מיט דעם עלטערען ברודער האָבען זיך אַריינגעזעצט אין איין אויטאָ, און דער יונגערער שפּאַניער מיט אַלאַן אין צווייטען, די שאָפערס, וועלכע האָבען גוט געקענט יעדעס ווינקעל אין פאַריז האָבען געזאָלט זיין די פיהרער פון דעם אויספלוג.

דער הייסער שפּאַניער האָט זיך נעהנטער צוגערוקט צו אַלאַן, וועלכע האָט נישט פּראָטעסטירט, פערקעהרט ס׳איז איהר געווען זעהר ליב, וואָס ער איז געוואָרען מיט איהר היימישער און צוטרוילי־כער, מיט דער גרעסטער ענטציקונג האָבען זיי אָנגעקוקט יעדע נייע זאַך, וואָס די שאָפערען האָבען זיי געוויזען. אַלאַ האָט געשלונגען מיט די אויגען אַלץ וואָס זי האָט געזעהען, זי האָט זיך נישט געקענט זאַט קוקען אויף דעם גלאַנץ און פּראַכט פון דער וועלט־שטאָט.

— איהר זעהט אַ וואונדערבאַר מיידעל, האָט דער שפּאַניער פּלוצלונג געזאָגט צו אַלאַן.

— אַ דאַנק פאַר׳ן קאָמפּלימענט האָט זי גע־ענטפערט אָבער פאַרוואָס מיינט איהר אַזוי.

— איך האָב נישט אין זינען קיין שום שלעכטס, איך האָב נישט קיין זייטיגע כוונות, איך מיין גאַנץ פשוט, איך בין צופרידען וואָס איך האָב בעגעגענט אַ יודיש מיידעל פון פוילען, וועלכע איז נישט אַזאַ ווי אַלע אַנדערע און נישט אַזאַ, ווי מען האָט מיר וועגען זיי דערציילט.

— אָבער איהר שמייכעלט מיך, איך בין גאָר נישט אַזאַ אויסערגעוועהנליכע...

— מ׳דאַרף דערצו נישט זיין אויסערגעוועהנ־ליך, ס׳גענוגט אַז איהר ווילט זיין זעלבסטשטענ־דיג, פאָהרט אין דער וועלט אַריין, ווילט אַרבייטען און פערדינען אויף אייער ברויט.

— ס׳וואָלט זיך באַר שנעל געפונען וואו צו פערדינען, האָט אַלאַ נישט ווילענדיג אַריינגעוואָרפען.

— זעהט איהר, כ׳בין נישט דרייסט געווען וועגען דעם מיט אייך צו רעדען, אָבער ווען איהר וואָלט ערלויבט וואָלט איך אייך געקענט אין דער הינזיכט אַ טובה טון.

— מיט וואָס אַ שטייגער?

— דערמיט וואָס איך וואָלט אייך גלייך געגעבען אַרבייט.

— נישט מעגליך, איך וואָלט אייך זעהר און זעהר דאַנקבאַר געווען.

— קיין דאַנק קומט מיר דערווייל נאָך נישט, ערשט דאַרפט איהר מסכים זיין, דאַן אָנהויבען צו אַרבייטען און דאַן, אויב איהר וועט דאָס געפינען פאַר נויטיג, וועט איהר מיר דאַנקען.

— אפשר וואָלט איהר מיר געקענט קלאָהרער ערקלערען וואָס איהר מיינט דערמיט.

(פאָרטזעצונג קומט).

היינט דער לאנג-ערווארטעטער קאנצערט

פון בער. אבערקאנטאר ה. בארנשטיין אין פילהארמאניע

היינט וועט דאס יודישע לאדז האבען די געלעגנהייט צו בעוואונדערען דעם גרויסען פענא־מענאלען זינגער, אבערקאנטאר פון דער ווארשאַוער „גרויסע" סינאגאגע.

אין פראגראם געהען אריין די בייסטע חזנישע קאמפאזיציעס, פאלקס-לידער און אפערעס אין 5 שפראכען.

אבערקאנטאר ה. בארנשטיין האט געהאט לעצטענס א ריזען־ערפאלג מיט זיינע קאנצערטען אין גאנץ איירָאפּא.

אלזא היינט טרעפט זיך גאנץ לאדז אין פיל־הארמאניע אויפ'ן איין און איינציגען קאנצערט פון דעם גלענצענדען העלדען־טענאר ה. בארנשטיין.

א גרוס פון די לאדזער יודען אין ארץ-ישראל

שבת, דעם 16 יוני 4 א זייגער בייטאג א רעפעראט פון רעדאקטאר לאזאר קאהאן אין לאדז

שבת דעם 18 יוני, 4 א זייגער בייטאג וועלען די לאדזער יודען, וואס אינטערעסירען זיך מיט ארץ־ישראל און מיט דער לאגע און אויפטוען פון די לאדזער יודען אין פאלעסטינא האבען די געלעגנהייט צו בעקומען א לעבעדיגען גרוס פון די לאדזער אין א"י.

שבת נאכמיטאג וועט אין טעאטער „סקאלא", אויף שרודמייסקא, רעדאקטאר לאזאר קאהאן האלטען א רעפעראט א. ד. ט.: וואס א נישט־ציוניסט זעהט אין פאלעסטינא.

אין זיין רעפעראט, וועלכען ער האט שוין צוויי מאל געהאלטען אין ווארשא און אייניגע מאל אויף דער פראווינץ, גיט רעד. קאהאן אן אביעקטיוו און א זעדר פארביג בילד וועגען אלץ, וואס עס טוט זיך אין פאלעסטינא. אין זיין לאדזער רעפעראט וועט ער זיך בעזונדערס אפשטעלען אויף די אויפטוען און די פערדינסטען פון די לאדזער יודען אין די שטעט פון א"י. דער רעפעראט האט שטארק פעראינטערעסירט אלע קרייזען פון דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג.

ראדיא-פראגראם

מיטוואך, דעם 15 יוני

11 58 צייט-סיגנאל, 12,10 טעגליכער פרעסע איבערזיכט, 12,40 מעטעאראלאגישער קאמוניקאט, 12,45 גראמאפאן-פליטען, 3 40 פראגראם פאר קינדער, 4,05 גראמאפאן-פליטען, 5 פאפולערע מוזיק, 6 פארלעזונג פון ווילנע, 6,20 טאנץ-מוזיק, 7,15 פערשידענעס, 7,35 ראדיא-פרעסע, 7,45 קאמוניקאט פון דער לאדזער האנדעלס-קאמער, 8 לידער-קאנצערט. 8,55 ליטעראַרישע פערטעלשעה, 9,10 קאנצערט. 9,50 פרעסע-בעריכט, מעטעאראַלאגישער קאמוניקאט, 10 טאנץ-מוזיק, 10 25 לייכטע מוזיק, 10,40 ספארט-ידיעות, 10,50 טאנץ-מוזיק.

מעלדונג

היינט איז דער לעצטער טאג אויף אויסצוקויפען א צעטעל פון דער לאטעריע אויף א אומזיסטע רייזע קיין ארץ־ישראל.

די ציהונג קומט פאר זונטאג, ד. 19 ה. ח. אין ווארשא אין דער אנוועזנהייט פון א פארשטע־הער פון מלוכה'שען קאנטראל־אמט.

די איבערגעבליבענע לאסען (פרייז — 3 זל.) קאן מען היינט נאך בעקומען אין ציוניסטישען ביורא שרודמייסקא 29 און אין די אנדערע פער־קויפס־שטעלען. 3751

יודיש-פוילישע געז.

ל"ה-ביבליאטעק

אויפ'ן נאמען פון

א. אליזענשלאס

לימאנאווסקי (אלעקסאנדראווסקא) 15

די ביבליאטעק איז אפען פרייטאג, שבת און זונטאג פון 5 ביז 9 אווענד. מאנטאג, דינסטאג, מיטוואך און דאנערשטאג פון 7 ביז 10 אין אווענד.

מיטגלידער-אפצאהל 80 גראשען א חודש
פאר ארבייטסלאזע 60 גראשען א חודש

יודיש טעאטער אין „פילהארמאניע"

פערבאנד-טרופע פון א. פ. א. אין פוילען.

XX שבת, דעם 18-טען, 9 אווענד פייערליכע 20-יעהריגע XX

יובילעאום-פארשטעלונג

פון בעליבטען ארטיסט און בוף - קאמיקער

הירש באלבירסקי

3 שעה פערגעניגען!!! 3 שעה פערוויילונג!!!

ערשטער גאסטשפיל פון דער איבעראל-בעקאנטער סאלאן-סוברעטין

סעווילא פאסטאר

צוזאמען מיט דער גאנצער זיגלער אפערעטען-טרופע

פרעמיערע! אין א גאנץ נייער אמעריקאנער שלאגער-אפערעטע פרעמיערע!

די דזשאז-טענצערין

מיט סעווילא פאסטאר טיטול-ראלע; ראל „הערשעלע"—באלבירסקי.

צום שלוס: א פייערליכער יובילעאום-קאנצערט

ס'בעטייליגען זיך: דער בעריהמטער ארטיסט בענני אדלער, דער בעליבטער אר־טיסט און זינגער יוסף סטרוגאטש, דער גוט-בעקאנטער כאראקטער-קאמיקער דאלי נאכבאר, דער באלעט-טענצער פון ווארשאווער „אדריא" מאריס דזשאנסאן דער בעקאנטער שלמה הערשקאוויטש און דער יובילאר ה. באלבירסקי.

הנחה-בילעטען און פרייקארטען נישט גילטיג.

אנ'אייגענעם לאקאטארען-פעראיין

געגרינדעט פון די לאקאטארען אין די נייע הייזער פון „זופ"

(2) די איינוואוינער פון דער קאלאניע פאר גייסטיגע ארבייטער, וואס די פערזיכערונגס-געזעל־שאפט „זופ" האט אויסגעבויט אויף ניי-פאביאניצקא, האבען געגרינדעט א לאקאטארען-פעראיין. דער פעראיין האט דעם ציל אנצוהייבען אנ'אקציע בי־ליגער צו מאכען דאס דירה-געלט אין די דער־מאנטע הייזער. דערוועגען איז ארויסגעגעבען גע־ווארען אנ'אויפרוף צו די לאקאטארען.

כאדעקעס שליסען זיך אן צום טעקסטיל-שטרייק

אויפרופען צו אלע טעקסטיל-פעראיינען אין פוילען

(2) אין פאלקס-הויז (פשעיאזד 34) איז פאר־געקומען אנ'אלגעמיינע פערזאמלונג פון כאדעקישען טעקסטיל ארבייטער-פעראיין, צוזאמען מיט דעלע־גאטען פון אנדערע פראפעסיאנעלע פעראיינען.

נאך א לענגערע דיסקוסיע, האבען אלע פער־זאמעלטע בעשלאסען אונטערצוהאלטען דעם אנגע־נומענעם טערמין. ד. ה. אויפ'ן 17-טען ד. ח. צו פראקלאמירען אנ'אלגעמיינעם טעקסטיל-שטרייק.

ס'איז אויך מיטגעטיילט געווארען, אז אויפ־רופען זענען ארויסגעשיקט געווארען צו אלע טעקסטיל-פעראיינען אין פוילען, זיי זאלען זיך אנ־שליסען צום שטרייק.

פייערליכער אקט פון צעטיילען מאטורע-דיפלאמען אין קאצענעלסאנ'ס גימנאזיע

זעהר בעשיידען, אהן איבעריגע פאמפע און געמאכטען סומעל איז אינ'ם גרויסען זאל פון קאצענעלסאנ'ס גימנאזיום פארגעקומען דעם זונטאג דער פייערליכער אקט פון צוטיילען די מאטורע-צייגנישען.

די אבסאלווענטען, די שילער פון די עלטע־רע קלאסען און דעלעגאציעס פון די יונגערע מיט זייערע עלטערען האבען פול געמאכט דעם גרויסען זאל. צווישען די געסט האט זיך אויך געפונען דער בעוואוסטער געלעהרטער און העבראאישער שריפטשטעלער ד"ר א. ש. קאמענעצקי.

די פייערונג עפענט דער דירעקטאר פון גימ־נאזיום ד"ר האלצבערגער מיט א איננהאלטסרייכע און בעלעהרענדע רעדע, וועלכע מאכט א ריהרענ־דען איינדרוק אויף די שילער און אלע פער־זאמעלטע.

אין נאמען פון די אבסאלווענטען האט איי־נער פון זיי בעדאנקט דעם דירעקטאר און די לעהרער מיט א זעהר געלונגענער רעדע אין א שעהנעם פויליש. נישט איינער אודאי פון די פער־זאמעלטע, איבערגעגעבענע פריינד פון דעם קאצע־נעלסאן-גימנאזיום האט זיך געוואונדערט, וואס נישט איינער פון די אבסאלווענטען האט זיך נישט גע־זעגענט אויף העבראאיש (יודיש איז דאך שוין לאנג טריף ביי אונזער יוגענד...)

„געראטעוועט אבער, ווי מ'זאגט, די סיטו־אציע" האט דער גרינדער פון דעם לעהר-אנשטאלט ה' קאצענעלסאן אליין: נאכדעם ווי ס'איז פארגע־קומען דער פייערליכער אקט פון צעטיילען די פוי־לישע און העבראאישע מאטורעס און די ריהרענדע סצענעס פון בעשענקען דעם אבסאלווענט הירש גראיעווסקי מיט א רינג מיט'ן גימנאזיום-אויפ־שריפט פאר ליבווירדיגער און אויסגעצייכענטער בעציהונג צו וויסענשאפט, לעהרער און חברים. האט ה' קאצענעלסאן געהאלטען פאר די „אוועק־גערענדע" שילער א קורצע אבער פרעכטיגע העבי־ראאישע רעדע. ס'איז געווען א דערמוטערענדע געזעגענונגס-רעדע. א סך פון די עלטערען ווילען נעבעך כאפען א ווארט און — לא עליכם...

דער דיכטער פערענדיגט מאקע זיין רעדע אין א הארציגען יודיש, און זאגט פאלגענדעס:

— מיר דא, די לעהרער פון אייערע קינדער טרעפען יעצט דאס זעלבע, וואס איין. מיר פער־לירען שילער און איהר — קינדער. דערפאר אבער געווינען מיר צוואמען יונגע, בלוט-יונגע פריינד. דער געווינס איז גרעסער. א יונגער פריינד איז מעהר ווי א שילער אין קלאס און ווי א קינד אין שטוב...

— איהר האט געזעהן ווי דער געוועזענער אכטער קלאס האט איבערגעגעבען די שול-פאהן דעם דערוויילינגען זיבעטען קלאס. זיי האבען שוין וואס צו געבען — דעם „יהי אור" פון דער פאהן, דעם קווינטעסענץ פון דער תורה, וואס האט ליכ־טיג געמאכט די וועלט. דעם יודישען לייב פון דער פאהן מיט די סימבאלען פון די עשרת השבטים און דעם מעכטיגען פוילישען אדלער אויפ'ן פורפור־רויט, דער אדלער, וואס אונטער זיינע פליגלען געפינען זיך מיליאנען יודען, אמת'ע יודען, פוי־לישע יודען, יודען מיט א צורה, מיט אנ'אייגענ־ארט, מיט כאראקטער, מיט פול ליבע און איבער־געבענהייט צו פוילען, וואס האט אזוי פיל געלי־טען און מעכטיג ערוואכט צום לעבען.

נאכדעם ווי דער שילער-כאר אונטער דער ליימונג פון דיריגענט ה' דוד בייגעלמאן, זינגט דעם פוילישען און יודישען הימן, ווי אויך א רייה שעהן איינשטודירטע אריגינעלע לידער, שליסט דער דירעקטאר ביי דער אלגעמיינער צופרידענהייט די הערליכע פייערונג אין דעם אונז אזוי נאהענטען אנשטאלט פאר וויסען און ערציהונג.

• • •

פאלגענדע שילער האבען בעקומען מאטורע־צייגנישען: גלאגאווסקי משה מאקס, גאלדשטיין מאיר, גראיעווסקי הירש, גוטמאן נתן בעריש, הא־בערמאן נח, יאבלאנסקי יצחק בער, לעווענשטיין נחים, שעראדזקי דניאל וואלף און טאנדעטניק יוסף אלימלך.

געדענקט, יודען!

אז איהר דארפט פריהער נישט אונטערנעהמען קיין שום שרים אין אייער רעכטליכען ענין, כל זמן איהר האט זיך נישט פערשטענדיגט מיט'ן רעכטס־פובליציסט י. אינפעלד. לאדז. פיעטריקא 31

אויפנאהמע-שעה'ן טעגליך פון 4—8 אוו.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2 ליינוועבער (פל. וואלנאשטשי 2), הארט־מאן (מלינארסקא 1), דאניעלעצקי (פיעטריקאווער 127), פערעלמאן (ציגעל-גאס 32), צימער (וואול־טשאנסקא 37), וואיטשיצקי (ואפיורקאווסקא 27).

קאמפסלוסטיגע שוועסטערלעך...

(2) אויף אבראמאווסקא-גאס 32, האט אויס־געבראכען א געשלעג צווישען צוויי שוועסטער'ן. צום סוף איז געווען, אז צו דער 25-יעהריגער סטאניסלאווא מאטישקיעוויטש, האט געמוזט ארויס־גערופען ווערען די פאגאטאוויע.

גנבה אין א קאנפעקציע-מאגאזין

(2) פון יצחק ליכטענשטיינ'ס מאגאזין (פול־נאצנא 16) האבען גנבים צוגענומען סחורה און מאשין-טיילען אין דער ווערט פון 3 טויזענד זל.

פון צענטראלען סוחרים-פעראיין

נעכטען דעם 13.6 איז פארגעקומען די קאנסטיטואירענדע זיצונג פון דער פערוואלטונג אין צענטראלען סוחרים און פאבריקאנטען פער־באנד (פעטריקאווער 10) אין פרעזידיום זענען געוועלט: פרעזעס — אינזש. ג. פראשקער. וויצע־פרעזעסען; יאקוב דעגענשטיין און איגנאצי יא־שונסקי. סעקרעטארען: ל. מאזור און מ. גארדאן, קאסירערס: דוד שטאהל און מ. ס. בראנאווסקי, עקאנאמען: מ. הַלפערן און א. שטיינשניידער.

אומזיסטע רייזעס קיין א"י — זונטאג די ציהונג

ווי בעקאנט, איז די ציהונג פון דער לאטעריע פון ציוניסטישען צענטראל־קאמיטעט אויף אומזיס־טע רייזעס קיין ארץ־ישראל, בעשטימט געווארען אויף זונטאג, ד. 19 ה. ח. צוליב דעם מוז דער פערקויף פון די לאטעריע־צעטלען שוין ליקווי־דירט ווערען. היינט איז דער לעצטער טאג אויף אויסצוקויפען די לאסען.

פון פישער-קליינהענדלער-פעראיין

אויף דער לעצטער אלגעמיינער פערזאמלונג פון פישער-קליינהענדלער-פעראיין איז געוועהלט געווארען פאלגענדע פערוואלטונג:

פרעזעס: הענעך פלודווינסקי; וויצע-פרעזעס: חיים לובאכינסקי; קאסיר: חיים וואגאווסקי; צקאנאם: נחמי פיעטריקאווסקי; שמואל לעבאוויטש. הענעך לובאכינסקי, ארון קנאפף, וואלף לובאכינסקי, שמעון יוסף מארדכאיעוויטש.

רעוויזיאנס-קאמיסיע: מענדעל זילבערמאן, נחים יאקובאוויטש.

גרויסע גארטען פערוויילונג אין לאגובעק

די גארטען-פערוויילונג, וואס קומט פאר שבת דעם 18-טען יוני אין לאגובעק, האט ארויס־גערופען א גרויסען אינטערעס. דער גרויסער פארק פון ה' לאנקער נעמט אריין העכער 8 טויזענד מענשען.

ס'ווערט צוגעגרייט א זעהר רייכער ארטיס־טישער פראגראם, ס'וועלען שפילען 2 ארקעסטערס, א רייכע פאנטען לאטעריע און פערשידענע אנדע־רע אטראקציעס. ס'ווערט אויך איינגעארדענט אנ'־אייגענער ביליגער בופעט. דער פרייז פון די בי־לעטען איז אויך א צוגענגליכער.

היינט און פאלג. טעג!

אין די שאטענס

פון דער

גרויסער שטאט

אין דער הויפט-ראלע:

Charles BOYER

אויסער'ן פראגראם: צייכנונגס-קלאנג-קאמעדיע.

פאפולערע פרייזען. – דער זאל ווערט מעכאניש ווענטילירט און געקיהלט הנחה-בילעטען גילטיג אהן בעגרענצונגען! אנהויב 5 נאכמ., שבת און זונטאג 2.30

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער, ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פאלט אריין אין דעם פיס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל געבענע הייל-באנדאושען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסארען מיט מיינע בע-האנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר

דאקטאר בראכירעווינר בעוויזיגען זיכער דעם שווערסטען און געפעהר-ליכסטען בראך. אויך פאר הויקערס, ליימונגען מיט הייל-גארטעלען און אפא-ראטען פאר פערקרומטע פיס און פלאט-פוס, ספעציעלע איינלאגען אין די שיך קינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאקען, פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. עמפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אוונט.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped

von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,

tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבע-דינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר באראנטש, פראפ. ד"ר י. מאריש-לער, פראפ. ד"ר בר. קיפלאנאווסקי און אויך אנדערע.

מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אויס מיין בעסטען דאנק דעם ה' ד"ר. י. ראפא-פארט ספעציאליסט פון הייל-ארטאפעדישען אנשטאלט, וואלטשאנסקא 10, פאר אפעראציען מיין זוהן אין עלטער פון 7 יאהר, וועלכער איז קראנק געווען אויף א בראך און אלע לאדזער כירורגען האבען אויפגעגעבען די האפנונג, נור דער דירעקטאר ראפאפארט האט איהם אפגעראטעוועט.

Jankiel Rojtman, Cegielniana 35
lub Kilińskiego 40

שייטלען

— מיט —

פאריזער שרינדען

ווי אויך

פערטיגע שייטלען ווערצערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעארבייט און אנדולאציע צו ביליגע פרייזען ביי קערש, סקוועראווא 15.

בעקאנטמאכונג.

מיר מאכען דערמיט בעקאנט אונזערע געעהרטע געסט, אז צוליב דעם הערשענדען קריזיס, פערקלענערן מיר בעדייטענד פון 15-טען יוני ד. י. אונזערע פרייזען.

מיר עמפפעהלען אונזערע שוין בעקאנטע, גוטע און שמאקהאפטע

מילכיגע מיטאגען צום פרייז פון 2 זל. 50 גר.

ווי אויך פרישטיקען און אוונדברויטען צו 1 30

מיט אכטונג

צוקערניע „Astorja“

לאדז, פיעטריקאווער 27, טעל. 12-224.

Do rejestru spółdzielni Sądu Okręgowego w Łodzi № 353 wciągnięto dnia 13 maja 1932 r. przy firmie „Bank Spółdzielczy okręgu Szajblera dla drobnych kupców i rzemieślników w Łodzi spółdzielnia z odpowiedzialnością ograniczoną następujący wpis:“ Spółdzielnia znajduje się w stadjum likwidacji. Likwidatorami są: Jankiel Dawid Eizenbarg, Główna 62, Dawid Lewkowicz, Główna 54, Zelig Rapuch, Kilińskiego 153, i Jankiel Dawid Jamnik, Główna 62, i Izrael Swieranowski, Kilińskiego 153, wszyscy z Łodzi.-- 3743

וואנעס

— ווי אויך —

קינדער-וואנעס

בעקומט איהר נור אין דער בלעכריי-ווערקשטעל

„ZGODA“

לאדז, צעגעלניאנא 2, טעל. 134-51 (עק פעטריק.)

בעמ.: וואנעס ווערען אויך אויסגעבארגט אויף זומער-וואוינונגען.

ווערקשטעל פון שירמס און שפאציר-שטעקענס

ס. פייגענבוים,

לאדז, בארוטאוויטשא 19

עמפפעהלט אין א רייכען אויסוואהל פון קאלירטע דאמען- און מענער-שירמס און שטעקנס צו קאנקורענץ-פרייזען.

בעמט אן אלערליי רעפעראטורן פון שירמס און שטעקנס

יעדער איינציגער האט זיך איבערצייגט, אז פאר

מעבעל

דיוואנעס, פעלצען, גייה-מאשינען, גארדעראבען או"וו צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווילצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפאן 00-191.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

קליינע אנאנסען

1 זלאטי

פאר א אנאנס ביז 15 ווערטער

לאקאלען

אוועקצוגעבען פון זאפארט א זונען-וואוינונג בעשטעהענד פון א שטוב מיט א קוך, וואסער און עלעקטריע אויף אגראדאווא 8, 1-טער שטאק. צו ערפאהרען ביי רייכענבערג, קאנסטאנטינער 16.

איינעע בעסערע יונגעלייט קענען בעקומען לאזשי ביי אן אינטעליגענטער פאמיליע אין א שעהן פיין צימער געגען א ביליגען מאנאטליכען אבצאהל. צו ערפאהרען פאמארסקא 14, צווייטער שטאק, וואוינונג 4/5. 3721

פריוואט פאסטענס

עס ווערט געזוכט א מיידעל צו טאנדייט-העמדער. צו ערפאהרען ביי זאלצבערג, נאווא-מיעסקא 20. 3748

פערשידענעס

וויכטיג פאר טריקאטאזש- און זאקען-פאבריקאנטען! אלערליי שפולען צו די נידריגסטע פרייזען, שפול-רעדער 10 זלאטעס ביים דרעקסלער, זגער-זשער 84, פראנט. 3749

א רונד-מאשין אויף שטיפטען פירמע „ראשער“ אין בעסטען צושטאנד איז ביליג צו פערקויפען. גלייכצייטיג נעהמען מיר אן אויף לוין צו ארביי-טען גרויסע מוסטערן גוט און ביליג. צו ערקונדיגען זיך טעל. 84-179.

Zaginiony został weksel na zł. 79.– pł. 5.9.32, z wystawienia M. Waldfogel, Grudziądz. Weksel zostaje unieważniony. Zwrócić takowy za wynagrodzeniem do Chaskla Bławata, Ogrodowa 1. 3745

Masaże odtłuszczające, estetyka twarzy oraz upiększenia wykonuje dyplomowana kosmetyczka w perfumerji Piotrkowska 59. Ceny najniższe. 3711

געלעגענהייטליך צו פערקויפען אנ'אזשור-מאשין אין גוטען צושטאנד. די אדרעס צו ער-פאהרען אין אדמ. פון דער צייטונג. 3744

קויפט נור פון די 1-טע קוועלע

גרויסער אויסוואהל

שפאצירוואגענס

אייזען - ניקעל-

בעטען

מאטראצען

ספרענזינאווע „Patent“

ווילזשימאטשקעס אמעריקאנער

צו בעקומען אין פאבריקס-לאגער

„DOBROPOL“, Łódź

Piotrkowska 73 (אין הויף)

Dr. med. REICHER

פאלודניאווא 28, טעל. 20193

ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג צוריקגעקעהרט.

נעהמט אן פון 8 — 11 פריה און פון 5 — 8 אוונט זונטאג און יום-טובים פון 9 — 1 בייטאג.

AMBULATORJUM WENEROLOGICZNE

przy lecznicy ZGIERSKIEJ 17

נעהמט אן טעגליך ספעצ. ארצט

Dr. H. RÓŻANER

פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע פון 1-2 בייטאג.

געגען שוויים פון פיס!

געגען אדציסקעס! נוצט נור דעם שוין זייט 25 יאהר בעוואוסטען פראשעק און פלאסטער „ראדיקאל“ פרייז 30 גר: א שאכטעל מיט א זופעל 50 גראשען. היט אייך פאר פערש. נאכמאכונגען, וועלכע ברענגען קיין נוצען, נור שאדען די פיס און אייער געזונד, אויף פלין „ראדיקאל“ געגען וואנצען, גאראנטירט אויף א גאנצען זומער. פרייז פון א פלעשעל 70 גר.

אלעס צו בעקומען ביים צייטונגס-פערקויפער וועלנארזש, אלט-שטאדט 1, אויך ביים צייטונגס-פערקויפער פנחס וועלנארזש, פיעט-ריקאווער 34 (רוג צעגעלניאנא). 3610

א לאנגיעהריגער

מיליטער-בעאמטער

שרייבט ערלעדיגט אין אלע מיליטער-זאכען ספעציאליסט אין שרייבען פון ביטעס פאר איינציגע שפיליזערס

מאז

פעטריקאווער 10

DR. MDE. J. LUBICZ

כירורג-ארטאפעד

פאלודניאווא 9, טעל. 17-183

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער

אייגענע פראצאווניע פון זעלבסט-ארטאפעדישע אפאראטען ווי: הקלארטעס אויף פיס, קינסטליכע הענד און פיס, גארטעלען א. אז. וו.

נעהמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכמיטאג.

Dr. Z. Rakowski

ספעציאליסט פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקהייטען

11-טעו ליסטאפאד 9

(קאנסטאנטינער), טעלעפאן 81-127

שפרעכשטונדען פון 10—12 און 5—7, נעהמט אויך אן אין לעטשניצע זגערושער 17 פון 10—12.

Dr. med. Haltrecht

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 21-245

נעהמט אן פון 8—11 פריה, 12.30—1.30 מיטאג און פון 5—9 אוונט, זונטאג פון 10—1. פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע - פרייזען.

Dr. med. W. Eychner

אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4

(נעבן קינא „טשארי“) טעל. 72-134

נעהמט אן פון 2½ — 4 און פון 7 — 8 אוונט

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע

אנדזשעיא 5, טעל. 40-159

נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו. זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמ. בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען

„SANATO“

כירורגיש-וועכנעריז-אנשטאלט

אגראדאווא 10, טעל. 57-213

1-טע און 2-טע קלאס

גינעקאלאגיש-וועכנעריז-אבטיילונג

ד"ר מעד. ש. אייגער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מע רייטלער-סוריאנסקא ד"ר מעד. וו. אייכנער

פרייז פון א געבורט אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פאלאקאוו כירורגישע אפטיילונגען ד"ר מעד. ס. קאנטאר.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוועכע אנצינדונגען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערווען-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט ראסמעטיק.

— — טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אוונט. — — פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג. — בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט צושטעלן א היים אויף דער פראווינץ — 8 זל.
... די אדמיניסטראציע איז אפען ביי טאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: ... אין טעקסט — 40 ... נעבן טעקסט — 12 ...

... 4 ... 60– ... 8 ... 18– ...

Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. ...